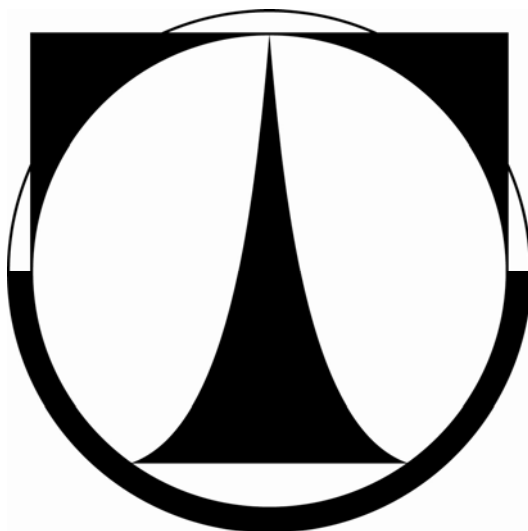

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2011

Bc. Radka Kramperová

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Podniková ekonomika

Komparace zvláštností soudobého ekonomického vývoje Indie a Číny a implikace pro mikroekonomické subjekty

Comparison of Specialities of the Current Economic Development of India and China and Implication for Micro-economic Subjects

DP-EF-KEK-2011-26

Bc. Radka Kramperová

Vedoucí práce: prof. Ing. Fárek Jiří, CSc., katedra ekonomie

Konzultant: Ing. Kocourek Aleš, Ph.D., katedra ekonomie

Počet stran: 94

Počet příloh: 0

Datum odevzdání: 6. května 2011

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 6. 5. 2011

Anotace

Diplomová práce se zabývá komparací současného ekonomického vývoje zemí Číny a Indie. Stěžejní část práce je věnována analýze a zhodnocení současné hospodářské situace obou zemí, a to zejména na základě makroekonomických ukazatelů, struktury sektorů národního hospodářství a řady dalších faktorů. Součástí práce je také stručný popis ekonomického vývoje obou zemí z historického hlediska, aby bylo patrné, co současnému stavu předcházelo. Jelikož jsou obě země v současnosti považovány za velmi významné ekonomiky světa, tak z tohoto důvodu je i část textu věnována vztahům s Českou republikou a možnostem vzájemné spolupráce. Závěr práce je věnován pohledu do budoucna a zabývá se otázkou, kdo by v budoucnu mohl zaujmout pozici světového ekonomického leadera.

Klíčová slova

Demografie

Ekonomické reformy

Chudoba

Infrastruktura

Makroekonomické ukazatele

Negramotnost

Sektory národního hospodářství

Úřední jazyk

Zahraniční obchod

Annotation

The thesis deals with the comparison of the current economic development of China and India. The fundamental part of the work is dedicated to the analysis and evaluation of the current economic situation of both countries and namely the first of all on the basis of macro-economic indexes, national economy structure and a row of other factors. A part of the work is also a brief description of the economic development of both countries from a historical point of view to clearly show what preceeded the current condition. As both countries are concurrently believed to be very significant economies, for this reason a part of this text is dedicated to the relations with the Czech Republic and to the possibilities of mutual cooperation. The end of the work is dedicated to future prospects and deals with the question who is to be the world's economic leader.

Keywords

Demography

Economic reforms

Poverty

Infrastructure

Macro-economic indexes

Illiteracy

National economy sectors

Official language

Foreign trade

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu diplomové práce panu prof. Ing. Jiřímu Fárkovi, CSc. z katedry ekonomie, díky němuž mohla tato práce vzniknout, za jeho cenné rady a připomínky.

Samozřejmě nesmím zapomenout na své rodiče a mé nejbližší, kteří mě podporovali během celého studia.

Obsah

SEZNAM ILUSTRACÍ.....	11
SEZNAM TABULEK	12
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK.....	13
ÚVOD.....	15
1 ČÍNA.....	17
1.1 HISTORICKÝ A POLITICKÝ VÝVOJ	17
1.2 EKONOMICKÝ VÝVOJ	18
1.2.1 Vývoj po 2. světové válce.....	19
1.2.2 Reformy v 70. letech	20
1.2.3 Strategie třístupňového ekonomického rozvoje.....	23
1.2.4 Čínské otevírání se světu	23
1.3 ZHODNOCENÍ EKONOMICKÉHO VÝVOJE ČÍNY.....	25
2 INDIE.....	27
2.1 HISTORICKÝ A POLITICKÝ VÝVOJ	27
2.2 EKONOMICKÝ VÝVOJ	29
2.2.1 Počátky reformem.....	29
2.2.2 Reformy v 90. letech	30
2.3 ZHODNOCENÍ EKONOMICKÉHO VÝVOJE INDIE	31
3 KOMPARACE VÝVOJE EKONOMIK INDIE A ČÍNY.....	32
3.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA OBOU ZEMÍ	32
3.2 SROVNÁNÍ MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ	34
3.2.1 Hrubý domácí produkt.....	34
3.2.2 Inflace	42
3.2.3 Nezaměstnanost.....	46
3.2.4 Obchodní bilance.....	50
3.2.5 Zhodnocení makroekonomických ukazatelů	56
3.3 SEKTORY NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ.....	57
3.3.1 Zemědělství	57
3.3.2 Průmysl.....	60
3.3.3 Služby	63
3.4 OBCHODNÍ A EKONOMICKÁ SPOLUPRÁCE S ČESKOU REPUBLIKOU	66
4 ZHODNOCENÍ SOUČASNÉHO STAVU A NÁSTIN BUDOUCÍHO VÝVOJE	71
4.1 ČÍNSKÁ DOMINANCE – POZITIVA A NEGATIVA.....	71
4.1.1 Vliv nastartování ekonomických reformem.....	71
4.1.2 Sociální faktory	72

4.1.3	Ostatní faktory	74
4.2	INDIE – FAKTORY HOVOŘÍCÍ PRO TUTO ZEMI	77
4.2.1	Služby a jazyk	78
4.2.2	Demografie	79
4.2.3	Ostatní faktory	81
4.3	FAKTORY HOVOŘÍCÍ PROTI INDII	82
4.3.1	Negramotnost	83
4.3.2	Infrastruktura	83
4.3.3	Ostatní faktory	84
4.4	BOJ O POZICI SVĚTOVÉHO EKONOMICKÉHO LEADERA	85
ZÁVĚR.....		87
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		89

Seznam ilustrací

<i>Obr. 1: Vývoj HDP čínské a americké ekonomiky (v bil. USD) .....</i>	<i>37</i>
<i>Obr. 2: Vývoj tempa růstu HDP od 50. let až po současnost (v %) .....</i>	<i>40</i>
<i>Obr. 3: Porovnání meziročního růstu reálného HDP Číny a Indie v letech 2007-2010 (v %) .....</i>	<i>40</i>
<i>Obr. 4: Porovnání inflace Číny a Indie v letech 2001-2010 (v %) .....</i>	<i>46</i>
<i>Obr. 5: Celkové importy, exporty a obchodní bilance Číny (mld. USD) .....</i>	<i>52</i>
<i>Obr. 6: Celkové exporty, importy a obchodní bilance Indie (mld. USD) .....</i>	<i>54</i>
<i>Obr. 7: Kde se nejvíce prodávají Škodovky .....</i>	<i>68</i>
<i>Obr. 8: Vývoj HDP na obyvatele, Čína a Indie, 1950-2003 .....</i>	<i>72</i>
<i>Obr. 9: Podíl na emisích CO₂ v roce 2002 .....</i>	<i>76</i>
<i>Obr. 10: Populační vývoj Číny a Indie 1950-2003 .....</i>	<i>79</i>

Seznam tabulek

<i>Tab. 1: Srovnání Číny a Indie 2009 .....</i>	33
<i>Tab. 2: Vývoj HDP Čínské lidové republiky v letech 2005-2009 .....</i>	36
<i>Tab. 3: Pořadí států na základě prognóz PwC (dle HDP) .....</i>	37
<i>Tab. 4: Vývoj indického HDP v letech 2002-2009 .....</i>	39
<i>Tab. 5: Projekce hospodářského růstu podle MMF (v %) .....</i>	42
<i>Tab. 6: Míra inflace v Číně na bázi indexu spotřebitelských cen v letech 2005-2010 (v %) .....</i>	43
<i>Tab. 7: Vývoj inflace v Indii v letech 2005-2010 (měřeno indexem spotřebitelských cen) .....</i>	45
<i>Tab. 8: Míra nezaměstnanosti v Číně (ve městech) v letech 2005-2010 .....</i>	48
<i>Tab. 9: Vývoj nezaměstnanosti v Indii v letech 2005-2010 .....</i>	49
<i>Tab. 10: Vývoj zahraničního obchodu Číny (100 mil. USD) .....</i>	51
<i>Tab. 11: Kdo v minulosti vládl světové ekonomice .....</i>	61
<i>Tab. 12: Vývoj vzájemného obchodu ČR s Čínou (v mld. Kč) .....</i>	66
<i>Tab. 13: Kolik má Škoda Auto z výroby automobilů v cizině (mil. Kč) .....</i>	69
<i>Tab. 14: Vývoj zahraničního obchodu ČR s Indií (v mld. Kč) .....</i>	70
<i>Tab. 15: Struktura čínského obyvatelstva (2008) .....</i>	80

Seznam zkratek a značek

APEC	Asia-Pacific Economic Cooperation Asijsko-pacifické hospodářské společenství
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations Sdružení států jihovýchodní Asie
BRIC	Brazílie, Rusko, Indie, Čína
CO ₂	Oxid uhličitý
CPI	Index spotřebitelských cen
EU	Evropská unie
GDP	Gross Domestic Product Hrubý domácí produkt
HDI	Human Development Index Index lidského rozvoje
HDP	Hrubý domácí produkt
HND	Hrubý národní důchod
HNP	Hrubý národní produkt
ILO	International Labour Organization Mezinárodní organizace práce
IMF	International Monetary Fund
MMF	Mezinárodní měnový fond
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů United Nations Organization (UNO)
PPI	Index cen výrobců
PwC	Pricewaterhouse

SAARC	South Asian Association for Regional Cooperation Jihoasijské sdružení pro regionální spolupráci
SAIC	Shanghai Automotive Industry Corporation
TUL	Technická univerzita v Liberci
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar
WHO	World Health Organization Světová zdravotnická organizace
WTO	World Trade Organization Světová obchodní organizace

ÚVOD

Téma diplomové práce jsem si vybrala hned z několika důvodů. Jedním z nich je, že problematika indické a čínské ekonomiky mě oslovila již při mém studiu na vysoké škole v hodinách Světové ekonomiky. Zaujalo mě, jakým pozoruhodným ekonomickým vývojem obě země během několika let prošly. A zejména z tohoto důvodu jsem chtěla hlouběji prostudovat tuto oblast. Toto téma považuji také za velmi aktuální. Dnes a denně se v novinách dočítám o čínském či indickém hospodářství, o jejich úspěších či problémech.

Cílem této práce je analyzovat, zhodnotit a porovnat ekonomickou situaci obou republik, od minulosti až po současnost a také zjistit, co stojí za dnešním úspěchem. V závěru práce jsem se také chtěla pokusit nastínit možný budoucí vývoj. Jako prostředek ke zhodnocení současného ekonomického stavu posloužily makroekonomické ukazatele, zejména hrubý domácí produkt, inflace či nezaměstnanost. Dalším cílem této práce je zmapování oblastí, v nichž jedna země předčí tu druhou, což také pomůže objasnit současné postavení dané země a možný vliv na budoucí vývoj.

Cílem práce naopak není hodnotit politickou situaci dané země či jednoznačně určit, která z ekonomik je všeobecně lepší.

Aby bylo dosaženo vytyčených cílů, bylo nutné prostudovat mnoho literatury, ať už knih či odborných časopisů, českých i anglických. V dnešní době již existuje mnoho literatury zabývající se touto problematikou. Avšak je nutné zmínit, že v České republice jsou mnohem dostupnější informace o Čínské lidové republice. Zatímco o Indické republice, zejména z ekonomického hlediska, nenalezneme informací příliš mnoho. V rámci zahraniční literatury není rozdíl tak markantní. Velkým zdrojem informací pro mou práci se stal také internet, kde byly k dispozici nejaktuálnější údaje.

Obě země jsou v současnosti významnými hospodářskými velmocemi, které ovlivňují ekonomické dění na celém světě. Lze se domnívat, že jejich vliv i nadále poroste. My tak můžeme pozorovat, jak se postupně přesouvá vliv ze Západu na Východ a jak se

východoasijské země pomalu, ale jistě, stávají hráči číslo jedna na poli ekonomickém. Tato práce by právě měla také pomoci poodhalit tajemství tohoto úspěchu.

První a druhá kapitola popisuje každou zemi zvlášť, její historický a ekonomický vývoj. Značná pozornost je věnována ekonomickým reformám, které stojí za ohromným úspěchem obou zemí. Na tomto místě bych také ráda uvedla důvod, proč svou diplomovou práci začínám vývojem Číny, přestože v názvu diplomové práce je nejdříve uvedena Indie. Důvod je prostý. Chtěla jsem začít tou zemí, která dříve nastartovala hospodářské reformy a tedy má v současnosti lepší postavení mezi světovými ekonomikami.

Třetí kapitola práce je stěžejní. Právě zde jsem se zaměřila na analýzu a zhodnocení současného ekonomického stavu.

Závěr práce je věnován pozitivům a negativům obou zemí, tomu jaký vliv mají na současné postavení a jaký vliv mohou sehrát do budoucna.

1 Čína

Čína je v současnosti jednou z hospodářsky nejúspěšnějších zemí světa. Vzhledem k mohutnosti své ekonomiky a dynamickému růstu je Říše středu, jak bývá Čína také často nazývána, stále více považována za hospodářsko-politické centrum asijského regionu. Tomu všemu předcházela pozoruhodný vývoj.

1.1 Historický a politický vývoj

Čínská historie sahá několik tisíc let zpět. Země byla po dlouhou dobu vedoucí civilizací s relativně vysokým hrubým domácím produktem (dále HDP) na hlavu. Západní země předhony Čínu dle HDP na osobu asi kolem roku 1500. Čína se při kontaktu se západními kulturami snažila izolovat. Ekonomická izolace země trvala následujících 200 let. Židek ve své knize uvádí, že během izolace došlo k propadu životní úrovně. V Číně přetrvávalo císařství až do roku 1911, kdy vznikla republika. Situace v zemi byla ovšem velmi nestabilní, proběhlo zde několik občanských válek. Po 2. světové válce proběhla v Číně třetí občanská válka, která skončila v roce 1949 vítězstvím komunistické strany. A právě od tohoto roku panuje v Číně komunistická diktatura.

Vůdcem komunistů byl Mao Ce-tung (1893-1976) jehož cílem bylo vytvoření nových institucí, zrušení starého myšlení a vytvoření „nového člověka“. Metody, kterými byly tyto cíle prosazovány, byly často drastické. Za vlády tohoto vůdce, která trvala 30 let, zemřelo přibližně 35 milionů lidí.¹

Dalším významným obdobím pro Čínu byla 70. léta, kdy se Čína začala sbližovat se západem a v roce 1971 vstoupila do Organizace spojených národů (dále OSN). V roce 1978 se do čela Komunistické strany Číny dostal Teng Siao-Pching (1904-1997). Tento muž je zodpovědný za reformy, které v Číně proběhly. Týkaly se průmyslu, zemědělství, obrany a vědy. Těmto reformám bude věnována další část této práce.

---

¹ ŽÍDEK, L., *Dějiny světového hospodářství*, s. 299-303.

Život čínského reformátora připomíná jízdu na horské dráze. Třikrát musel odejít z Komunistické strany, ale vždy se dokázal vrátit. Byl zbaven všech funkcí, avšak po smrti Mao Ce-tunga byl pozván novým předsedou strany zpět do Pekingu a opět mu byly navráceny všechny jeho funkce.

Teng Siao-Pching se pro reformy vyslovil již v roce 1973, ale nakonec byl reformní program spuštěn až o pět let později, až po Maově smrti. Ekonomické uvolnění se odráželo i na jistém uvolnění politickém. Demokratické snahy ovšem skončily v roce 1989 brutálním potlačením poklidných studentských protestů na náměstí Tien-an-men. Tento zákrok ochladil vztahy se západem a k opětovnému uvolnění došlo až v 90. letech.

V 90. letech si Čína předsevzala, že bude v zemi udržovat demokratický politický režim v rámci hesla „jedna země, dva systémy“.

Pod taktovkou současného prezidenta se Čína snaží o dodržování občanských svobod a o ochranu soukromého vlastnictví. Ovšem existuje ještě mnoho oblastí, ve kterých bude muset Čína v příštích letech mnohé učinit. Jedná se především o problém korupce, plagiátorství mezinárodních značek, svobody náboženského projevu, svobody projevu na internetu a v jiných médiích.²

1.2 Ekonomický vývoj

Novodobá čínská historie se dá rozdělit na dvě zásadní období. První významné období nastalo po 2. světové válce, kdy se k moci dostala Komunistická strana Číny. Za ještě významnější dobu se považují sedmdesátá léta dvacátého století, kdy byly v zemi odstartovány ekonomické reformy.

---

² ZEMÁNEK, J., *Čínské hospodářství*. [online]. Euroekonom.cz, 2004 [cit. 2010-09-09]. Dostupné z [www: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-cina>](http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-cina).

1.2.1 Vývoj po 2. světové válce

Po 2. světové válce, přesněji v roce 1949, se dostala k moci komunistická strana Číny. Komunisté, v čele s Mao Ce-tungem, začali prosazovat své názory na hospodářství, zejména centrální plánování a soběstačnost. Velkou změnu prodělalo zemědělství, kde proběhla v roce 1950 pozemková reforma. Majetek statkářů byl násilně zabaven a rozdělen drobným zemědělcům. Po roce 1952 se ovšem systém změnil. Docházelo ke znárodňování a konfiskacím majetku. Byl zaveden i plánovací systém, který byl kopií sovětského systému. Toto vše proběhlo v první pětiletce (1952-1957).³

Žídek dále uvádí, že v tomto období byly zaznamenány povzbudivé výsledky. Ekonomický růst dosahoval v průměru 7 % ročně, zlepšily se hygienické podmínky a klesla negramotnost. Velkou roli hrála i pomoc ze Sovětského svazu.

V období druhé pětiletky (1957-1962) došlo ke sporům se Sovětským svazem, kdy obě země měly odlišný názor na hospodářskou politiku. Mao věřil, že k ekonomickému vývoji dochází ve vlnách, a proto vyhlásil politiku tzv. velkého skoku, který měl podle něj vést k dohnání vyspělých západních ekonomik. Velký skok byl souborem řady dílčích experimentů a neexistoval žádný podrobný plán postupu. Základem strategie bylo vytvoření vesnických komun s několika tisíci obyvateli, které měly být soběstačné. Bylo zrušeno soukromé vlastnictví a byla zavedena pracovní povinnost. Žídek ve své knize uvádí, že výsledky byly katastrofální. V zemi navíc propukl hladomor a zemřely miliony lidí. Došlo také k podcenění populačního růstu. Tyto problémy vedly k oslabení Maovy pozice.⁴

Po neúspěchu strategie velkého skoku dochází v letech 1962-1966 k uvolnění politiky. Žídek uvádí, že toto období, jež bylo nazýváno obdobím klidu, mělo ovšem relativně krátké trvání a v roce 1966 Mao vyhlásil tzv. „velkou proletářskou kulturní revoluci“. Avšak proti velkému skoku nebyla prosazována úplná kolektivizace a rušení záhumenků (půda skutečně vlastněná jednotlivci). Došlo ovšem k ochromení státních i stranických

---

³ ŽÍDEK, L., *Dějiny světového hospodářství*, s. 302-304.

⁴ Tamtéž

orgánů. Ekonomika rostla pomalu, jen o 2-3 % ročně. Kulturní revoluce trvala 3 roky. Jako jediná fungující síla se ukázala být armáda.⁵

V letech 1968-1978 byla země řízena vratkou koalicí vůdců kulturní revoluce, představitelů armády a rehabilitovaných starých vůdců Komunistické strany Číny. Židek dále uvádí, že po smrti Mao Ce-tunga v roce 1976 se pokoušel moc převzít tzv. Gang čtyř, jehož členem byla i Maova manželka. Tento pokus ovšem skončil nezdarem a k moci se tak dostal Teng Siao-Pching.⁶

1.2.2 Reformy v 70. letech

Čínská ekonomika prodělává od roku 1978 velké změny. V tomto roce totiž započaly již zmíněné ekonomické reformy. Jak uvádějí Kraft a Fárek: „*Tehdy Čína veřejně uznala slučitelnost tržního systému s myšlenkami socialismu a vyhlásila ideu „socialistického tržního hospodářství“.*“⁷ Po katastrofickém dopadu kulturní revoluce se tak Číně otevírá prostor pro hospodářský rozvoj. Tento proces bývá také nazýván „Druhá revoluce“.⁸

Reformy se týkaly čtyř odvětví – průmyslu, zemědělství, vědy a techniky a vojenství, proto bývají také někdy označovány jako „čtyři modernizace“. Za hlavního reformátora, jak bylo uvedeno také výše, je označován Teng Siao-Pching. Podstatou čínských reforem byly experimenty, od kterých se upouští v případě, že jsou neúspěšné.

Reformy započaly v zemědělském sektoru, který byl pro čínskou ekonomiku klíčový. V zemědělství pracoval největší podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva. Základ změn spočívá v tom, že namísto společné práce na polích byla teď jednotlivým rodinám přidělena půda prakticky k samostatnému hospodaření. Na počátku 80. let tedy došlo k zásadním změnám. Lidé byli uvolňováni z komun (forma kolektivního zemědělského hospodářství). Půda sice i nadále zůstává v kolektivním vlastnictví, obhospodařuje ji však

---

⁵ ŽÍDEK, L., *Dějiny světového hospodářství*, s. 304.

⁶ Tamtéž

⁷ KRAFT, J.; FÁREK, J., *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*, s. 121.

⁸ *China business*, s. 10.

menší jednotka, zpravidla v rámci jedné vesnice nebo obce.⁹ Tento systém znamenal, že půda byla poskytnuta do užívání rodinám, ale vlastnictví zůstávalo družstevní. V praxi tak proběhla jistá dekolktivizace a systém komun byl nahrazen téměř soukromým vlastnictvím.¹⁰

V zemědělství byl zaveden duální systém. Zemědělci měli tak povinnost prodat státu část produkce za stanovené ceny, ale zbytek mohli prodávat volně na trhu. V důsledku reformy tak došlo k vytvoření přebytku zemědělské produkce.¹¹ Přídělový systém a systém kupónů na nákup obilí mohly být na konci 80. let zcela zrušeny. Ovšem produktivita zemědělského sektoru zůstává i nadále stále nízká, a to i v důsledku ztrát při sklizních.

V Číně tak dochází k poklesu významu zemědělství. To má za následek přesun pracovní síly do měst. Dříve bylo ke stěhování nutné povolení. Tato podmínka již v současnosti neplatí, ale jsou zavedeny roční limity pro možnost oficiálního přestěhování se do města (cca 9 milionů osob ročně).¹²

Reforma ekonomiky ve městech, jejíž principy byly přijaty koncem roku 1984, se zaměřila především na průmysl. Základními myšlenkami městské ekonomické reformy bylo začlenit Čínu do mezinárodní ekonomiky, učinit podniky odpovědné za své zisky a ztráty, přesunout investice z metalurgického a strojírenského průmyslu směrem k lehkému průmyslu a špičkovým technologiím, umísťovat jednotlivce do pozic, pro které mají specializované vzdělání, schopnosti nebo talent. Současně stát umožňoval vývoj soukromého sektoru a dovoloval mu soupeřit se státními firmami v oblastech řady služeb a stále častěji i u tak rozsáhlých operací, jakými jsou stavební projekty.¹³

I v průmyslu byl zaveden duální systém. V průběhu celého reformního období dochází k růstu průmyslové výroby. Svět je v současnosti zaplaven čínským zbožím, což je dáno nízkou cenou pracovní síly.

---

⁹ OBUCHOVÁ, L., *Číňané 21. století, dějiny – tradice – obchod*, s. 155.

¹⁰ ŽÍDEK, L., *Dějiny světového hospodářství*, s. 308.

¹¹ Tamtéž, s. 309.

¹² Tamtéž, s. 309.

¹³ *Moderní Čína*, s. 135.

Když se řekne Čína, tak si téměř každý člověk vybaví jen levné oblečení a obuv. Ovšem pokud by tomu opravdu tak bylo, tak by se tato země nacházela na úrovni průměrné rozvojové africké země. Číňané se nyní již odvracejí od textilu a obuvnictví, protože tato oblast již není tak výdělečná. Namísto toho se začínají věnovat elektronice, moderním digitálním technologiím a v posledních letech se připravují na světovou automobilovou a autobusovou expanzi.¹⁴

U čínského průmyslu ovšem narazíme na slabinu v oblasti produkce surovin. Rychle rostoucí ekonomika má velké potřeby, které je velmi těžké uspokojit. A tento fakt má velký vliv na světové trhy surovin včetně ropy, protože čínská poptávka hraje velmi důležitou roli na těchto trzích.

Součástí průmyslových reforem bylo také uvolňování pozice státních podniků. Podniky již nedostávaly prostředky od státu, ale na druhou stranu si mohly půjčovat nebo vydávat akcie či obligace.

Další oblastí reforem byla věda a výzkum. Tato oblast je i v současnosti velmi významná. Ve výdajích na vědu a výzkum, v poměru k HDP, například již v roce 2005 předešla Evropskou unii a pomalu se blíží k USA a Japonsku. Poměrně ambiciózní je i čínský kosmický program.¹⁵

Poslední součástí „čtyř modernizací“ bylo vojenství. Čína svou armádu neustále modernizuje a investuje do ní nemalé částky. Posilování armády probíhá velmi rychlým tempem a z toho mají obavy nejen Spojené státy a Tchaj-wan, ale také Indie, Vietnam, Japonsko a Rusko. Čína paradoxně pasuje sama sebe na nejmocnější mírovou sílu v regionu.¹⁶

---

¹⁴ ZEMÁNEK, J., *Čínské hospodářství* [online]. Euroekonom.cz, 2004 [cit. 2010-09-09]. Dostupné z [www: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-cina>](http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-cina).

¹⁵ Tamtéž

¹⁶ Tamtéž

1.2.3 Strategie třístupňového ekonomického rozvoje

Dalším významným rokem byl rok 1987, kdy Čína formulovala cíl ekonomické výstavby, vyjádřený ve strategii ekonomického rozvoje. Tato strategie se skládala ze tří etap.

V prvních dvou etapách šlo zejména o zvýšení HDP oproti roku 1980 a dosažení úrovně počáteční prosperity. Společnost počáteční prosperity je charakteristický čínský pojem, který znamená, že lidé mají dostatek jídla a oblečení, životní podmínky jsou lepší než v minulosti. Všechny cíle v rámci obou etap byly splněny dokonce s časovým předstihem.

Ve třetí etapě, která má trvat až do poloviny 21. století, má být zvýšen HDP na obyvatele na úroveň středně rozvinutých ekonomik. V polovině 21. století by tak měla být docílena faktická modernizace a dobudována poměrně bohatá společnost.¹⁷

1.2.4 Čínské otevírání se světu

Čína zahájila na sklonku sedmdesátých let nejen reformy, které se týkaly Číny jako takové, ale také začala uplatňovat politiku otevírání se světu.

Již v roce 1979 začaly ekonomické reformy v oblasti zahraničního obchodu, došlo k decentralizaci zahraničně-obchodní činnosti, kdy některé podniky a místní orgány dostaly oprávnění k přímým obchodním stykům se zahraničními partnery.¹⁸

Když se tato země v prosinci 2001 stala členem Světové obchodní organizace (dále WTO), vstoupila tak zdejší ekonomika do nové etapy, a to do etapy všeobecného otevření se světu. Od konce 70. let se tato politika, spolu se strategickým plánem ekonomického rozvoje, stala základní státní politikou.

Otevírání se světu probíhalo postupně od jednoho regionu ke druhému. Prvním místem, kam začaly směřovat přímé zahraniční investice, se staly přímořské oblasti. Jednalo se

---

¹⁷ *China business*, s. 14-15.

¹⁸ OBUCHOVÁ, L., *Číňané 21. století, dějiny – tradice – obchod*, s. 156.

o zvláštní ekonomické zóny. Žídek: „Již v roce 1980 byly zřízeny čtyři speciální ekonomické zóny a čtrnáct přístavů bylo deklarováno jako otevřená města. Tyto oblasti se trvale rozšiřují, například do roku 1991 již bylo otevřeno 13 zón a v současnosti tyto zóny zasahují až hluboko do vnitrozemí.“¹⁹

Tyto oblasti mají speciální podmínky za účelem přilákání nových investorů. Mezi tato zvýhodnění patří například osvobození společností na určitou dobu od daně z přidané hodnoty či dalších daní (a následně pak platí nižší daně). Dále je zde možné bezcelně dovážet suroviny a zboží pro výrobu, zvýhodněn je zejména dovoz technologií.²⁰

Získání přímých zahraničních investic je velmi důležitou součástí čínské ekonomiky. Umožnily, a i nadále umožňují, Číně přístup ke kapitálu a navíc s těmito investicemi přichází do země nové technologie či zahraniční zkušenosti s řízením podniků. To vše hraje velkou roli pro rozvoj čínské ekonomiky.

S čínským otevíráním se světu souvisí i reformy zahraničního obchodu. „Čínský zahraniční obchod byl v období plánovaného hospodářství realizovaný monopolně dvanácti státem vlastněnými dovozními a vývozními společnostmi. Vysoce centralizovaný zahraniční obchod byl handicapem při využívání čínského exportního potenciálu.“²¹ Součástí reformy bylo rozšíření práv podniků zahraničního obchodu, snížení cel, odstraňování necelních bariér a vytvoření systému na podporu vývozu.

„V roce 1982 činil čínský celní tarif 56 %, v roce 1992 došlo k jeho snížení na 43,2 % a v roce 2003 prudce klesl na 11 %.“²² Od 1. ledna 2007 došlo k dalšímu snížení cel, které vyplývalo z dohody Světové obchodní organizace. Průměrné clo činilo 9,8 % a více jak 900 produktů bylo zbaveno cla úplně. K 1. 1. 2010 bylo dočasně sníženo clo u více jak šesti set komodit. Důvodem bylo povzbuzení domácí poptávky (týká se zejména

---

¹⁹ ŽÍDEK, L., *Dějiny světového hospodářství*, s. 312.

²⁰ Tamtéž

²¹ Tamtéž, s. 26.

²² *China business*, s. 27.

výrobních zařízení a materiálů včetně uhlí, ropy, fosfátové rudy, gumy, optických komunikačních zařízení, zdravotnických výrobků a pokročilých strojů).²³

Čína v zahraničním obchodě uplatňovala mnoho necelních bariér. Se vstupem do Světové obchodní organizace se Čína zavázala ke zrušení všech dovozních kvót a povolení, a také k postupnému upouštění povinných osvědčení pro dovoz vědeckých přístrojů, stavebních zařízení, zemědělského vybavení a lékařských přístrojů. Zatím došlo k částečnému splnění.²⁴

1.3 Zhodnocení ekonomického vývoje Číny

Z předchozího textu by mělo být patrné, že důvodů ekonomického rozmachu Číny je velmi mnoho. Lze se domnívat, že velký význam pro Čínu mělo otevření se světu, a že tak do země začaly proudit přímé zahraniční investice.

Výsledky reform se projevují velkým zlepšením všech makroekonomických ukazatelů. Těm bude věnována pozornost v další části této práce. Reformy napomohly také ke zvýšení příjmů obyvatelstva a snížení chudoby v zemi.

Dále lze usuzovat, že velký vliv mělo i vstoupení Číny do Světové obchodní organizace. Ovšem se vstupem do WTO se Čínská lidová republika zavázala ke splnění určitých podmínek.²⁵ Mezi tyto podmínky patří například: otevření hospodářských sektorů, které byly dříve zčásti nebo zcela uzavřeny pro zahraniční kapitál (např. telekomunikace, pojišťovnictví, bankovníctví); zrušení subvencí státním podnikům a postavení soukromých podniků na stejnou úroveň; chránit práva k duševnímu vlastnictví; povolit zahraničním společnostem zřizovat vlastní distribuční sítě, aby nemusely operovat přes čínské zprostředkovatele; snížit dovozní cla.

---

²³ Čína: zahraniční obchod země [online]. Oficiální portál pro podnikání a export [cit. 2010-11-10]. Dostupné z [www: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/cina-zahranicni-obchod-zeme/6/1000539/>](http://www.businessinfo.cz/cz/sti/cina-zahranicni-obchod-zeme/6/1000539/).

²⁴ *China business*, s. 28.

²⁵ KRAFT, J.; FÁREK, J., *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*, s. 125.

Tyto podmínky mohou mít ovšem krátkodobě i negativní dopad. Kraft a Fárek uvádějí: „*Rušení subvencí vývozu agrárních produktů tíživě dolehne na venkovské oblasti, eliminace podpor státních podniků a snížení dovozních cel hrozí růstem nezaměstnanosti.*“²⁶

Je důležité upozornit také na problémy v důsledku zavedení reforem, se kterými se Čína potýká. Energetický vzestup klade vysoké nároky na surovinové zdroje, kterých má Čína nedostatek. Jedná se zejména o uhlí a ropu. Dále má Čína problémy s nedostatkem oceli. Čínská poptávka tak následně ovlivňuje dění na světových hospodářských trzích. Dalším významným problémem, se kterým se Země středu potýká, je znečištění životního prostředí.

Dále můžeme pozorovat narůstání rozdílů ve společnosti. Nerovnost je patrná v hospodářské výkonnosti jednotlivých provincií a ještě větší rozdíly můžeme pozorovat mezi městem a venkovem.

Charakteristickým rysem čínské společnosti je také korupce a porušování ochrany duševního vlastnictví. Na těchto oblastech bude muset ještě Čínská republika zapracovat.

---

²⁶ KRAFT, J.; FÁREK, J., *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*, s. 126.

2 Indie

Indie je druhou nejlidnatější zemí planety, právě po Číně. V posledních letech se Indie začíná velmi zviditelňovat a dokonce existují spekulace, že může v budoucnu předhonit i čínskou ekonomiku. Má k tomu dobré předpoklady. Ale nejdříve bude uvedena základní charakteristika země a její vývoj.

2.1 Historický a politický vývoj

Indie je v současnosti nezávislý stát federativního typu s poměrně širokými pravomocemi jednotlivých států. Ovšem tomuto stavu předcházela pozoruhodná historie.

První zmínky o Indii jsou již ze 3. tisíciletí před naším letopočtem. Pro tuto práci je důležité až období od 15. století. Právě od tohoto století začínají v Indii vznikat první evropské kolonie. V roce 1600 vzniká Východoindická společnost a tím získala část Indie oficiálně status britské kolonie.

První událostí, která se zapsala do dějin svobody Indie, je velké indické povstání v letech 1857-1859, které bývá označováno jako 1. válka za indickou nezávislost. Tato významná událost vedla k tomu, že v roce 1859 Britové přistoupili na změny, které Indové požadovali a země tak získala část práv a samosprávy státu do svých rukou, i když nadále zůstávala kolonií Velké Británie.

Nesmrtelným symbolem svobody Indie se stal ve dvacátých a třicátých letech 20. století Móhandas Karamčand Gándhí, který pozvedl činnost první indické politické strany (Indický národní kongres, dále jen Kongres).²⁷ Gándhího metody boje za svobodu byly neobvyklé. Prosazoval toleranci, nenásilné odpírání spolupráce s Brity a protestní hladovky.

Ve třicátých a čtyřicátých letech 20. století vyčnívá postava Džavaharlála Nehrú, který prosazoval větší federalizaci Indie.

---

²⁷ KRÁSA, M.; MARKOVÁ, D.; ZBAVITEL, D., *Indie a Indové. Od dávnověku k dnešku*, s. 223.

Dalším důležitým obdobím se stala 2. světová válka. V průběhu války se Británie Indii snažila nabídnout statut dominia (označení samostatných států členů Britského společenství národů),²⁸ ale návrh byl Indy odmítnut. Do konce války zůstala Indie pod vojenskou správou Britů.²⁹

Nejdůležitějším obdobím pro indickou demokracii je rok 1947, kdy Britové přislíbili odejít ze země. Zákon o nezávislosti Indie byl schválen 18. července 1947.³⁰ Až do roku 1950 měla Indie statut dominia, ale po mnoha jednáních byla 26. ledna 1950 přijata indická ústava, na základě níž byla Indie prohlášena za suverénní demokratickou republiku.

Indická demokracie byla inspirována britským vzorem. I přes veškerý útlak zanechali Britové v Indii několik pozitivních prvků, od kterých se tato země mohla odrazit. Mezi ně lze zahrnout demokratické ideály, komunikační síť, funkční továrny, úřady, školy atd.

V sedmdesátých letech 20. století se Indie začala potýkat s krizí, nejen ropnou, ale také potravinovou. Krizové roky byly provázeny četnými nepokoji a pochybnostmi o způsobilosti vlády Indiry Gándhiové, dcery Nehrúa. Ta ovšem následně vyhlásila dvacetibodový reformní program, který měl státu pomoci z krize. *„Okamžitá opatření a hospodářské reformy pomohly nárůstu výroby, zastavení inflace, poklesu cen spotřebního zboží.“*³¹

Po smrti Indiri Gándhiové v roce 1984 se dostává do čela vlády její syn Radžív Ratan Gándhí, který zde působil až do roku 1989. Za jeho vlády bylo provedeno mnoho změn, které přispěly k rozvoji Indie, i když nejvýznamnější změny proběhly až v devadesátých letech pod vedením ministra financí Manmóhana Singha. Gándhího politika byla zaměřená hlavně na zjednodušení soukromého podnikání, podporu dovozu vyspělých technologií a umožnění přílivu zahraničního kapitálu. Postupná modernizace měla vést ke zlepšení životních podmínek nejchudších obyvatel.³²

---

²⁸ *Dominium*. In ABZ slovník cizích slov [online]. [cit. 2010-12-06]. Dostupné z www: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/dominium>>.

²⁹ FILIPSKÝ, J., *Indie. Stručná historie států*, s. 105-107.

³⁰ PICKOVÁ, Z., *Geografická analýza výsledků parlamentních voleb v Indii v roce 2009*, s. 23.

³¹ KRÁSA, M.; MARKOVÁ, D.; ZBAVITEL, D., *Indie a Indové. Od dávnověku k dnešku*, s. 307.

³² PICKOVÁ, Z., *Geografická analýza výsledků parlamentních voleb v Indii v roce 2009*, s. 27.

V devadesátých letech proběhly velmi významné reformy. Současně v období těchto úspěšných reforem probíhaly náboženské nepokoje a ozbrojené střety se separatistickými skupinami. Komplikovaná situace naštěstí nezhoršila rozvíjející se ekonomiku. A tak se Indie pomalu stávala součástí „asijského hospodářského zázraku“, který začal v Japonsku a přes Čínu se dostal až k Indii.

2.2 Ekonomický vývoj

Významným obdobím pro Indii jsou 90. léta 20. století, kdy dochází k ekonomickému rozmachu, ale první reformy byly uskutečněny již o několik let dříve.

2.2.1 Počátky reforem

Od roku 1947, od získání nezávislosti, byl rozvoj Indie svírán vysokým stupněm státního plánování a regulace hospodářských procesů (striktní kontroly zahraničních investic, dovozní licence, vysoká cla apod.).

V roce 1950 vznikla ústřední plánovací komise a v roce 1951 byl předložen první pětiletý plán ekonomického rozvoje. Tradice pětiletých plánů přetrvává až do současnosti.

První náznaky reforem proběhly již za vlády Indiry Gándhiové a následně jejího syna Rádžíva Gándhího. Jejich reformy spočívaly v liberalizaci dovozů, omezení státních regulací, zásahů do cen, poklesu byrokratického zatížení. Byly také uplatněny podněty pro stimulaci exportů. Tyto reformy vedly k dobrým výsledkům. Jak uvádí Kraft s Fárkem: *„V období 1980-1990 bylo zaznamenáno dynamičtější tempo ekonomického růstu v ročním průměru 5,9 % a v přepočtu na hlavu obyvatele 3,8 %.“*³³

---

³³ KRAFT, J.; FÁREK, J., *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*, s. 130.

2.2.2 Reformy v 90. letech

Na počátku devadesátých let 20. století kulminovaly dlouhodobé problémy exportu a obchodní bilance a na Indii dolehla celková platební krize, která zvýraznila potřebu ekonomických reforem.

Za otce reforem je považován tehdejší ministr financí Mánmóhán Singh. Kraft s Fárkem tvrdí, že *„Právě jemu jsou přičítány zásluhy, že vyvedl zemi z finanční krize a nasměroval socialistickou ekonomiku na dráhu tržně orientovaných reforem.“*³⁴

Manmóhán Singh během několika měsíců „otevřel“ Indii okolnímu světu, zrušil celou řadu regulačních opatření a mezi jeho významné reformy, dle Krafta a Fárka, patří zejména liberalizace udělování dovozních licencí v oblasti výroby a investic, redukce počtu průmyslových oborů vyhrazených veřejnému vlastnictví (např. telekomunikace a zemědělství), uvolnění celních bariér, postupná privatizace státních podniků, omezení kontrol přílivu zahraničních investic a podpora rozvoje kapitálového trhu.³⁵ Dle Žídka se výrazně liberalizoval sektor služeb, například vstup zahraničních bank na indický trh. Došlo také k výraznému snížení cel, a to ze 300 % v roce 1990 na 15 % v roce 2005.³⁶

Změny přinesly mnoho kladů. Žídek popisuje úspěch reforem zejména v tempu růstu HDP, které se zvýšilo z 1,2 % v 70. letech, na 3 % v 80. letech a na průměrných 3,9 % v 90. letech.³⁷ V současnosti hospodářský růst činí v průměru 6,5 %. Přímé zahraniční investice stouply z téměř nulové hodnoty na 2,3 mld. amerických dolarů (dále USD) koncem 90. let. Také se zvýšil podíl Indie na světovém exportu, zejména v oblasti obchodovatelných služeb. Například indiští počítačová experti jsou celosvětově vyhledávanými.

Ekonomické reformy měly i příznivý vliv na zlepšení životních standardů, zvýšení gramotnosti či snižování podílu lidí žijících pod hranicí chudoby.

---

³⁴ KRAFT, J.; FÁREK, J., *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*, s. 130.

³⁵ Tamtéž

³⁶ ŽÍDEK, L., *Dějiny světového hospodářství*, s. 315.

³⁷ Tamtéž

2.3 Zhodnocení ekonomického vývoje Indie

Indie prodělala za posledních několik let obrovský ekonomický pokrok. Ovšem tato republika se vydala odlišnou cestou než všechny ostatní země asijského regionu. Zatímco ostatní státy se zaměřily zejména na těžební či zpracovatelský průmysl, Indie soustředila svou pozornost na sektor služeb. Podíl tohoto sektoru na tvorbě HDP přesahuje jednu polovinu.

Ovšem také zde by bylo dobré upozornit na problémy, se kterými se stále tato země potýká. Je to zejména zaostalost venkova, kde žije přibližně 70 % obyvatel, kteří pracují ponejvíc v zemědělství. Také velmi alarmující je, že stále mnoho lidí nemá přístup k nezávadné vodě a jen asi 60 % domácností je elektrifikováno. Dalším problémem je také nepružný pracovní trh.³⁸

I přes všechny problémy, se kterými se Indie potýká, se jeví její budoucnost velmi optimisticky. Vykročila na cestu stát se dalším světovým hospodářským centrem.

---

³⁸ KRAFT, J.; FÁREK, J., *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*, s. 131.

3 Komparace vývoje ekonomik Indie a Číny

Tato část bude zaměřena na srovnání současného vývoje obou ekonomik. Nejprve budou uvedeny základní charakteristiky, a to jak Čínské lidové republiky, tak Indie. Další podstatná část bude porovnávat jednotlivé makroekonomické ukazatele, jako je například hrubý domácí produkt, nezaměstnanost, inflace a obchodní bilance zahraničního obchodu. Nebudou opomenuty ani sektory národního hospodářství. A v neposlední řadě bude věnována pozornost obchodní a ekonomické spolupráci obou zemí s Českou republikou.

3.1 Základní charakteristika obou zemí

Čína a Indie jsou nejlidnatější země naší planety. Tyto státy nejsou velké jen svou rozlohou, ale zviditelňují se zejména díky svému pozoruhodnému hospodářskému růstu, proto jejich význam v současné době velmi roste. Obě republiky jsou členy mnoha mezinárodních organizací. Například společně jsou členy WTO (World Trade Organisation neboli Světová obchodní organizace, jejímž základním úkolem je liberalizace mezinárodního obchodu), OSN (Organizace spojených národů, jejímž cílem je mír a bezpečnost a podpora mezinárodních vztahů), IMF (International Monetary Fund, česky Mezinárodní měnový fond, zkratka MMF, který se zabývá mezinárodní měnovou spoluprací). Čína je dále členem WHO (World Health Organisation – Světová zdravotnická organizace), UNESCO (United Nation Educational, Scientific and Cultural Organization – Organizace OSN pro vzdělávání, vědu a kulturu), APECU (Asijsko-pacifické hospodářské společenství). Naproti tomu Indie je součástí organizací jako jsou například SAARC (Jihoasijské sdružení pro regionální spolupráci) či Commonwealth (Společenství národů, což je sdružení Velké Británie a jejích bývalých dominií a kolonií).

Oba národy hrají důležitou roli také v mezinárodním obchodě. Jsou vývozci a dovozci důležitých surovin, obchodují s významnými státy, jako jsou Spojené státy americké, se zeměmi Evropské unie atd. Všechny tyto údaje jsou shrnuty v tabulce 1. Dále jsou v tabulce uvedeny další údaje, a to od základní charakteristiky obou zemí (rozloha, počet obyvatel, státní zřízení atd.) až po makroekonomické ukazatele.

Tab. 1: Srovnání Číny a Indie 2009

	Čína	Indie
Oficiální název	Čínská lidová republika	Indická federativní republika
Užívaný název	Čína	Indie
Anglický název	China	India
Hlavní město	Peking	Dillí
Rozloha	9 596 960 km ²	3 287 590 km ²
Počet obyvatel	1 338 612 968	1 156 897 766
Státní zřízení	republika	republika
Forma vlády	komunistický stát	parlamentní federativní
Správní členění	23 provincií, 5 autonomních oblastí, 4 magistráty	28 federativních států, 7 teritorií
Hlava státu	HU Jintao	Pratibha Patil
Členství	OSN, APEC, IMF, UNESCO, WHO, WTO, INTERPOL a mnoho dalších	OSN, Commonwealth, IMF, WTO, SAARC,
Úřední jazyk	čínština	hindština, angličtina
Gramotnost	více než 86 %	přes 60 %
Tvorba HDP	42,6 % služby 46,8 % průmysl 10,6 % zemědělství	62,5 % služby 20 % průmysl 17,5 % zemědělství
HDP (parita kupní síly)	8 791 mld. USD (2. místo)	3 516 mld. USD (4.místo)
HDP na obyvatele (parita kupní síly)	6 500 USD (101. místo)	3 100 USD (134. místo)
Hospodářský růst	8,7 % (3.místo)	6,5 % (10. místo)
Inflace	-0,8 %	9,8 %
Nezaměstnanost	4,3 %	9,5 %
Měna	jüan (CNY)	indická rupie (INR)
Vývoz	stroje, textil, potraviny, hedvábí, rudy, paliva, telekomunikační zařízení, automobily, kancelářské stroje, nábytek, průmyslové výrobky, spotřební elektronika ...	textilní zboží, drahokamy, kůže, potraviny, koberce, chemikálie, farmaceutické výrobky, strojírenské výrobky...
Dovoz	stroje, plasty, železo, ocel, chemikálie, ropa a ropné produkty, neželezné kovy, průmyslové výrobky, vědecké přístroje...	ropa, stroje, drahokamy, umělá hnojiva, chemikálie, železo, ocel, elektronické výrobky ...
Odběratelské země	USA, Hongkong, Japonsko, Jižní Korea	USA, Velká Británie, Německo, Čína
Dodavatelské země	Japonsko, Taiwan, USA, Jižní Korea, Německo	USA, Belgie, Velká Británie, Čína

Zdroj: www.zepemis.com; www.mzv.cz

3.2 Srovnání makroekonomických ukazatelů

Existuje mnoho makroekonomických ukazatelů, které nám popisují hospodářskou situaci v dané zemi. Pro tuto práci byly vybrány čtyři nejzákladnější. Jsou to hrubý domácí produkt, míra inflace, míra nezaměstnanosti a obchodní bilance.

Každému z těchto ukazatelů bude věnována určitá část této podkapitoly. Nejdříve bude daný ukazatel popsán a vysvětlen, poté bude uveden současný stav daných ukazatelů v obou zemích.

3.2.1 Hrubý domácí produkt

Měření ekonomické výkonnosti se nejčastěji provádí právě pomocí hrubého domácího produktu, který bývá často zkracován písmeny HDP či GDP (z anglického Gross Domestic Product). Domácí produkt je základním národohospodářským agregátem, můžeme pomocí něj měřit již zmíněnou ekonomickou výkonnost, ale také vypovídá o průměrné životní úrovni v dané zemi. Cílem této diplomové práce není vysvětlování makroekonomických ukazatelů, proto jen stručně.

Hrubý domácí produkt vyjadřuje celkovou ekonomickou výkonnost země bez ohledu na to, kdo vlastní produktivní aktiva. Vedle tohoto ukazatele existují ještě další dva, hrubý národní důchod, resp. hrubý národní produkt a také čistý národní důchod.

Hrubý národní důchod či národní produkt (HNP, HND) je souhrnem všech důchodů, jež vydělali občané určité země, bez ohledu na to, kde se tato produktivní aktiva nalézají.

Čistý národní důchod se liší od hrubého tím, že jsou od něj odečteny odpisy vyjadřující spotřebu kapitálu, čili hodnotu kapitálových zdrojů spotřebovaných ve výrobním procesu vlivem fyzického opotřebení, náhodných škod, zastarání nebo vyřazení kapitálových aktiv.

Čistý národní důchod je nejkomplexnějším ukazatelem ekonomické výkonnosti, ale má však poměrně malý praktický význam kvůli obtížím se zohledněním odpisů. Hrubé

ukazatele jsou tak mnohem více používanější. Všechny významné průmyslové země, například Spojené státy, Německo i Japonsko, dnes používají jako hlavní ukazatel právě HDP, i když až do počátku devadesátých let používali ukazatel HNP.³⁹

Na závěr ještě rozdíl mezi reálným a nominálním HDP. V případě, že chceme zjistit růst domácího produktu, měli bychom používat reálný domácí produkt, který se měří ve stálých cenách, tedy cenách vybraného roku. Naproti tomu nominální produkt se měří v běžných cenách, to jsou ceny běžného roku. Důvod pro použití reálného produktu je ten, že v sobě odráží skutečně jen růst produkce, zatímco nominální produkt v sobě zahrnuje nejen růst produkce, ale i růst cen, tedy inflaci.⁴⁰

Čína

Čínská ekonomika udivuje celý svět již několik let. Ekonomické výsledky poslední doby byly pozoruhodné. U této země je dobré hned na úvod upozornit na to, že některá čísla mohou být zkreslená. Na tento čínský nešvar upozorňuje i Ted C. Fishman ve své knize *China, Inc.*, který zdůrazňuje, že čínské statistiky bývají nespolehlivé. Číňané si čísla často upravují. Oficiální údaje navíc zahrnují jen legální čínskou ekonomiku.⁴¹

Tabulka 2 na následující straně zachycuje vývoj hrubého domácího produktu v letech 2005-2009. V posledních letech Čína dosahovala vysokého ekonomického růstu, i když tempo růstu pomalu klesá. V roce 2009 nastalo částečné zpomalení čínského hospodářského vývoje pod tíhou dopadů hluboké globální finanční a ekonomické krize. Tempo růstu v roce 2009 klesalo až na 8,7 %, avšak i přesto se Čínské republice podařilo překonat plánovaný záměr vlády na dosažení 8% nárůstu HDP.

V průběhu uplynulých deseti let Čína, z pohledu celkového objemu vytvořeného HDP, postupně předběhla několik vyspělých světových ekonomik. Mezi ně patří například Kanada, Itálie, Francie, Velká Británie a Německo. Počínaje rokem 2007 se Čína dostává na tzv. medailové pozice. V tomto roce se vyšplhala na pomyslnou bronzovou příčku mezi největšími světovými ekonomikami. V následujících letech se až nečekaně rychlým

---

³⁹ *Průvodce ekonomickými ukazateli*, s.37-38.

⁴⁰ HOLMAN, R., *Ekonomie*, s. 426-427.

⁴¹ FISHMAN, T. C., *China, Inc. Jak Čína drtí Ameriku a svět*, s. 15-16.

tempem přibližovala k Japonsku na druhé příčce.⁴² V roce 2010 se již Číně podařilo Japonsko předhonit a dostat se tak na stříbrnou pozici. I když je zdolání této mety významné, nic to nemění na faktu, že Čína je stále podle příjmů na obyvatele nesrovnatelně chudší než Japonsko. Číňané mají jen zlomek toho, co mají Japonsko a Spojené státy americké.⁴³

Tab. 2: Vývoj HDP Čínské lidové republiky v letech 2005-2009

	2005	2006	2007	2008	2009
HDP v běžných cenách (mld. USD)	2 303	2 774	3 460	4 196	4 910
Růst HDP ve srovnatelných cenách	10,4 %	11,1 %	13 %	9 %	8,7 %
HDP na obyvatele (USD)	1 760	2 110	2 620	3 160	3 678

Zdroj: Čína: Ekonomická charakteristika země [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí, [cit. 2010-02-06]. Dostupné z www: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html.

Analytici konzultantské firmy PricewaterhouseCoopers (dále PwC) tvrdí, že kolem roku 2050 by Čína mohla předstihnout Spojené státy. Podle nich ekonomická a finanční krize jen uspišila posun ekonomické moci k rozvojovým zemím. V roce 2009 byly největší světovou ekonomikou Spojené státy před Japonskem, Čínou a Německem. Podle projekce PwC však bude mít v roce 2050 největší hrubý domácí produkt Čína před USA těsně následovanými Indií. V tabulce 3, jež je uvedena na následující straně, je zachyceno porovnání pořadí zemí dle HDP v roce 2009 a 2050 dle prognóz PwC.⁴⁴

Na konci roku 2010 přišel dokonce portál investičníweb.cz, na základě výpočtů z The Economist, se zprávou, že při současných ekonomických parametrech má Čína možnost překonat dosavadního leadera, tedy USA, již v roce 2019. Odhad počítá s průměrným růstem čínské ekonomiky o 7,75 %, inflací 4 % a posilováním jüanu o 3 %

⁴² Čína: Ekonomická charakteristika země [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2010-02-06]. Dostupné z www:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html.

⁴³ Čína odsunula Japonsko a je z ní druhá největší ekonomika světa. [online]. ČT 24, 2009 [cit. 2010-02-16]. Dostupné z www:

<http://www.ct24.cz/ekonomika/97211-cina-odsunula-japonsko-a-je-z-ni-druha-nejvetsi-ekonomika-sveta>.

⁴⁴ V polovině století ovládnou ekonomiku rozvojové země. [online]. ČT 24, 2009 [cit. 2010-02-16]. Dostupné z www:

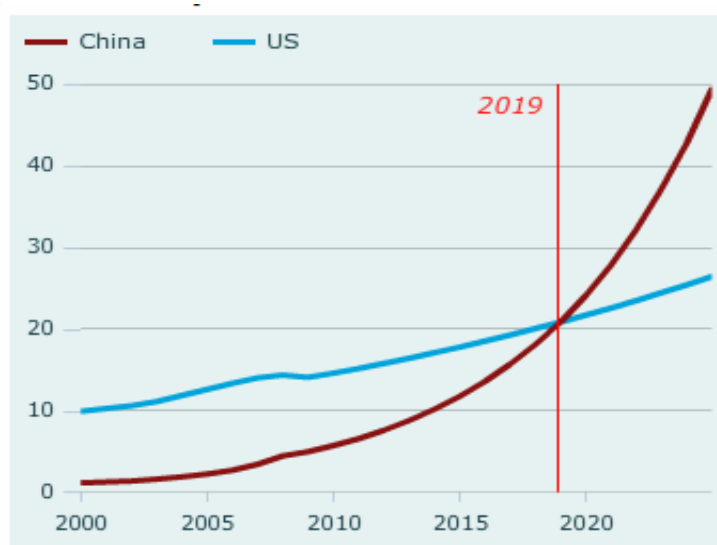
<http://www.ct24.cz/ekonomika/111971-v-polovine-stoleti-ovladnou-ekonomiku-rozvojove-zeme>.

ročně. Americká ekonomika by měla růst do té doby průměrně o 2,5 % ročně za velmi nízké inflace okolo 1,5 %.⁴⁵ Toto tvrzení je doplněno i na obr. 1.

Tab. 3: Pořadí států na základě prognóz PwC (dle HDP)

Pořadí	rok 2009	rok 2050
1.	USA	Čína
2.	Japonsko	USA
3.	Čína	Indie
4.	Německo	Brazílie
5.	Francie	Japonsko

Zdroj: V polovině století ovládnou ekonomiku rozvojové země. [online]. ČT 24, 2009 [cit. 2010-02-16]. Dostupné z [www](http://www.ct24.cz/ekonomika/111971-v-polovine-stoleti-ovladnou-ekonomiku-rozvojove-zeme): <<http://www.ct24.cz/ekonomika/111971-v-polovine-stoleti-ovladnou-ekonomiku-rozvojove-zeme>>.

Obr. 1: Vývoj HDP čínské a americké ekonomiky (v bil. USD)

Zdroj: 2019: Rok, kdy čínská ekonomika předhloní americkou. [online]. Investiční web, 2010 [cit. 2011-03-28]. Dostupné z [www](http://www.investicniweb.cz/zpravy/graf-dne/2010/12/27/clanky/2019-rok-kdy-cinska-ekonomika-predhoni-americkou/): <<http://www.investicniweb.cz/zpravy/graf-dne/2010/12/27/clanky/2019-rok-kdy-cinska-ekonomika-predhoni-americkou/>>.

⁴⁵ 2019: Rok, kdy čínská ekonomika předhloní americkou. [online]. Investiční web, 2010 [cit. 2011-3-28]. Dostupné z [www](http://www.investicniweb.cz/zpravy/graf-dne/2010/12/27/clanky/2019-rok-kdy-cinska-ekonomika-predhoni-americkou/): <<http://www.investicniweb.cz/zpravy/graf-dne/2010/12/27/clanky/2019-rok-kdy-cinska-ekonomika-predhoni-americkou/>>.

Největší podíl na růstu HDP měly investice do fixního kapitálu, jejichž příliv dospěl až do vytvoření přebytkových výrobních kapacit v řadě oborů s následným dopadem na míru zisku a dalším tlakem na růst exportu. Velká pozornost byla zaměřena především na pokračování provádění rozsáhlých infrastrukturních projektů zahrnutých do vládního stimulačního programu veřejných investic, který byl přijat v roce 2008 pod vlivem negativních dopadů globální finanční a ekonomické krize. Spolu s tím je i zřetelný vzestup investičních aktivit v produkční sféře vyvolaný opětovným nárůstem prodejů čínského exportního zboží na důležitých zahraničních odbytištích. Celkový objem investic realizovaných v období ledna až června 2010 stoupl o 25 %. Tato růstová míra je stále velmi vysoká, byť v porovnání s úrovní v roce 2009 je přibližně o 5 procentních bodů nižší. V první polovině roku 2010 se realizace investic do fixního majetku podílela na růstu čínské ekonomiky i nadále v rozhodující míře.⁴⁶

Pokud jde o podíl odvětví na tvorbě HDP, tak za rok 2009 byl podíl primárního sektoru 10,6 % (pokles meziročně o 0,1 procentního bodu), sekundárního sektoru 46,8 % (pokles o 0,7 procent oproti roku 2008), a terciárního sektoru 42,6 % (meziroční nárůst o 0,8 procentního bodu).⁴⁷

Indie

Indická ekonomika je v současnosti druhou nejrychleji rostoucí ekonomikou světa, ihned po Číně, nicméně 10% tempo růstu HDP z let 2005-2007 je nenávratně pryč. Ve finančním roce (trvá od dubna do března) 2008/2009 indické hospodářství rostlo o 6,7 %, přičemž plán byl 7,1 %. Tab. 4 (strana 39) shrnuje vývoj HDP z let 2002 až 2009.

I Indii, ostatně jako ostatní ekonomiky světa, dohnala globální ekonomická a finanční krize. Proto po několika letech rozmachu její tempo ekonomického růstu zpomaluje. Po pěti letech hospodářského boomu očekávala indická ekonomika mírné zpomalení, ale světová krize však toto zpomalení prohloubí a prodlouží. Dochází nejen ke snížení tempa růstu HDP, ale také k poklesu exportu a importu, akciový trh je po kolapsu, finanční sektor

---

⁴⁶ Čína: *Ekonomická charakteristika země* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2010-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html).

⁴⁷ Tamtéž

nemá dostatek likvidity apod. Ale i přes tento nepříznivý vývoj zůstává indická ekonomika druhou nejrychleji rostoucí ekonomikou světa. Ekonomický růst Indie, i když v pomalejším tempu, bude tedy i nadále pokračovat a zahraniční investoři obnoví svůj zájem investovat, neboť se dosavadní investice ukázaly jako úspěšné. Indie není zatím zcela integrována do světové ekonomiky a její ekonomický růst tedy není plně odvislý od vývoje ve zbytku světa. Toto může být výhodou právě v současné době, kdy došlo ve zbytku světa k masivnímu zpomalení růstu a především oslabení investiční činnosti.⁴⁸

Tab. 4: Vývoj indického HDP v letech 2002-2009

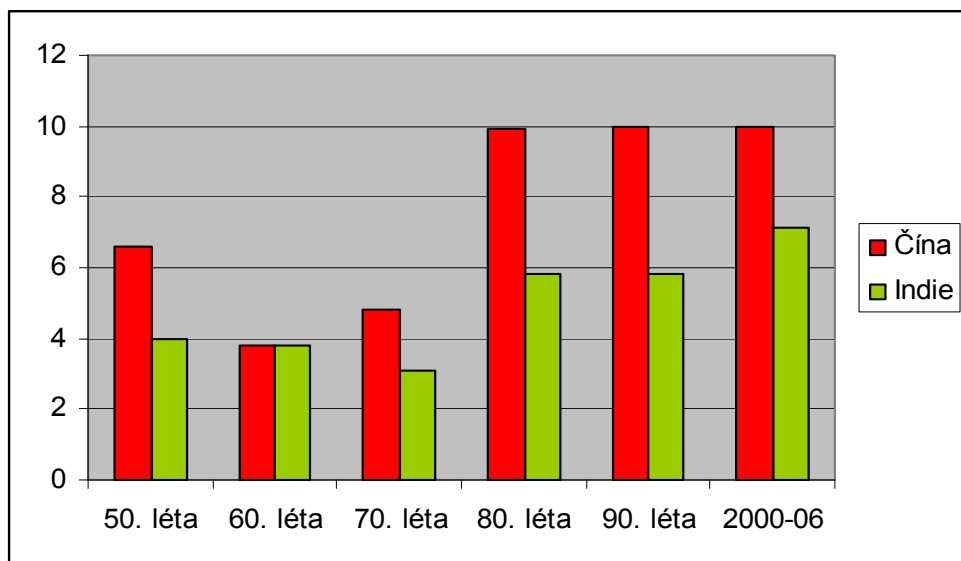
	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
HDP v mld. USD (v současných cenách)	465	548	628	718	812	887	928
Meziroční růst HDP (v cenách r.1999-2000)	3,9 %	8,6 %	7,6 %	9 %	9,2 %	9,3 %	6,7 %
HDP na obyvatele (v USD)	357	403	437	655	741	780	830

Zdroj: Indie: Ekonomická charakteristika země. [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky[cit. 2010-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asia/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asia/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html).

Pokud jde o podíl odvětví na tvorbě HDP, tak v případě Indie lze pozorovat, že zemědělství a průmysl stagnují či mírně klesají, zatímco podíl služeb na HDP naopak roste. Ve finančním roce 2008/2009 byl podíl zemědělství na HDP 17 %, podíl průmyslu 25, 8 % a služby dosáhly na 57, 3 %. Tabulka 1 (viz strana 33) zachycuje výsledky dalšího roku, kde služby překročily 60% hranici.

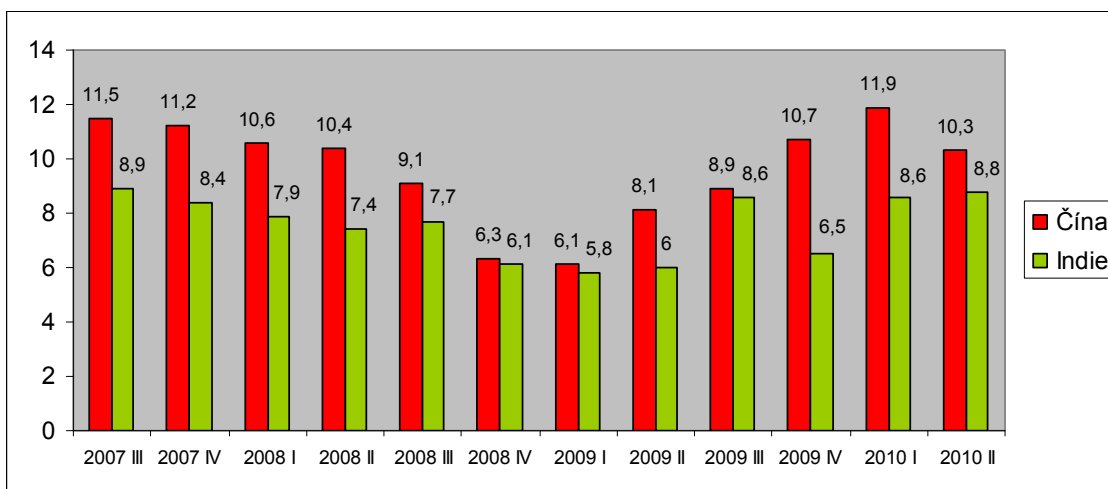
Z výše uvedeného je jasné patrné, že Indická republika zaostává v ekonomickém růstu za Čínskou lidovou republikou, jednak i z historického pohledu, což ostatně dokládá obrázek 2, a také z pohledu několika posledních let, viz obr. 3, ve kterém je porovnáván podrobněji meziroční růst reálného HDP od třetího čtvrtletí roku 2007 až po druhé čtvrtletí roku 2010.

⁴⁸ Indie: Ekonomická charakteristika země [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2010-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asia/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asia/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html).

Obr. 2: Vývoj tempa růstu HDP od 50. let až po současnost (v %)

Zdroj: EMMOT, B. Rivals How the Power Struggle Between China, India and Japan will Shape Our Next Decade, s. 39

Obr. 3: Porovnání meziročního růstu reálného HDP Číny a Indie v letech 2007-2010 (v %)

Zdroj: Světová ekonomika [online]. Euroekonom.cz [cit. 2010-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.euroekonom.cz/ekonomika-svet.php>](http://www.euroekonom.cz/ekonomika-svet.php).

Na obě ekonomiky měla jistě vliv světová ekonomická krize. Recese v roce 2008 a 2009 postihla většinu zemí světa. Vyspělé země zaznamenaly nejhlubší propad ekonomické aktivity od roku 1960, kdy se začaly sestavovat čtvrtletní národní účty, které poskytují informace o vývoji základních makroekonomických ukazatelů, především pak informace o HDP. Hrubý domácí produkt ve vyspělých zemích světa se v roce 2009

propadl o 3,2 procenta. V tomto roce zaznamenaly největší pokles HDP zejména země jako Rusko (-7,9 %), Japonsko (-5,2 %) a Evropská unie (-4,1 %). Recese se však vyhnula řadě rozvíjejících se a rozvojových států, které i v roce 2009 zaznamenaly pozitivní růst. Týká se to zejména právě Číny a Indie, ale také dalších oblastí například Středního východu a Afriky. Pozitivní růst rozvíjejících se a rozvojových ekonomik (zvýšení HDP v roce 2009 o 2,4 %) vede k tomu, že i přes relativně velký pokles HDP ve vyspělých zemích, globální propad světového HDP nebyl tak veliký (-0,6 %). Krize ovšem vytvořila nepříznivé podmínky pro další růst. Zejména finanční sektor byl otřesen, podniky a domácnosti hůře získávají úvěry, které jsou tolik potřebné pro oživení investic a spotřeby a mnoho dalších negativních dopadů. Výhled Mezinárodního měnového fondu (dále MMF) na roky 2010 a 2011 očekává růst světového HDP na úrovni více jak 4 %, zejména díky vysokému růstu v rozvíjejících se a rozvojových ekonomikách, kde růst převyšuje hranici 6 % ročně. Tahouny hospodářského růstu by opět měly být Čína a Indie, dále se k nim přidá Brazílie a Rusko.⁴⁹ Což dokládá i tabulka 5 na následující straně.

Úspěchy, jež obě země dosahují na poli ekonomickém jsou jistě impozantní, ale stále se plně neprojeví v kvalitě lidského života. Mezi ukazatele kvality života můžeme zahrnout například naděje na dožití při narození či index lidského rozvoje, neboli Human Development Index (dále HDI). HDI zpracovává od roku 1990 Rozvojový program OSN. Tento index je kombinací jak ekonomických, tak sociálních ukazatelů, ke kterým patří například očekávaná délka života, přístup ke vzdělání a zdravotní péči apod. Jeho hodnoty se pohybují od 0 do 1, přičemž 1 označuje nejvíce rozvinuté státy.⁵⁰ V roce 2010 do hodnocení bylo zapojeno 162 států. Z toho Čína zaujala 89. místo s HDI 0,663 a Indie 119. příčku s HDI 0,515, což v rámci rozvojových zemí představuje v zásadě jen průměrnou úroveň.⁵¹ Ale celkově lze konstatovat, že kvalita života v obou zemích se za posledních zhruba padesát let zlepšila. Ovšem z hlediska ekonomických

---

⁴⁹ SPĚVÁČEK, V., Obtížná rekonvalescence světové ekonomiky. *Ekonomické listy* [online]. 2010, č. 02, s. 3-16 [cit. 2010-03-10]. Dostupné z [www](http://www.vsem.cz/data/data/cessoubory/ekonomicke_listy/gf_Ekonomicke%20listy_0610.pdf):

<http://www.vsem.cz/data/data/cessoubory/ekonomicke_listy/gf_Ekonomicke%20listy_0610.pdf>.

⁵⁰ Čína: *Ekonomická charakteristika země* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2010-02-20]. Dostupné z [www](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html):

<http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>.

⁵¹ *Human Development Report*. [online]. 2009 [cit. 2011-02-01]. Dostupné z [www](http://hdr.undp.org/en/media/HDR_2010_EN_Complete.pdf):

<http://hdr.undp.org/en/media/HDR_2010_EN_Complete.pdf>.

i neekonomických ukazatelů kvality lidského života je na tom v současnosti Čína o něco lépe než Indie.

Tab. 5: Projekce hospodářského růstu podle MMF (v %)

	2007	2008	2009	2010	2011
HDP svět	5,2	3,0	-0,6	4,2	4,3
USA	2,1	0,4	-2,4	3,1	2,6
EU	3,1	0,9	-4,1	1,0	1,8
Japonsko	2,3	-1,2	-5,2	1,9	2,0
Čína	13,0	9,6	8,7	10,0	9,9
Indie	9,4	7,3	5,7	8,8	8,4
Rusko	8,1	5,6	-7,9	4,0	3,6
Vyspělé země	2,7	0,5	-3,2	2,3	2,4
Rozvíjející se a rozvojové země	8,3	6,1	2,4	6,3	6,5

Poznámka: Rok 2010 a 2011 – dubnová prognóza MMF

Zdroj: SPĚVÁČEK, V., Obtížná rekonvalescence světové ekonomiky. Ekonomické listy [online].

2010, č. 02, s. 3-16 [cit. 2010-03-10]. Dostupné z www:

<http://www.vsem.cz/data/data/cessoubory/ekonomicke_listy/gf_Ekonomicke%20listy_0610.pdf>.

3.2.2 Inlace

Dalším makroekonomickým ukazatelem je inflace. Inflace znamená růst cen neboli zmenšování kupní síly peněz, nikoli kupní síly lidí. Inflace zmenšuje množství zboží a služeb, které si můžeme koupit za peněžní jednotku (za korunu). Ale nezmenšuje množství zboží a služeb, které si můžeme za náš důchod koupit. Inflace zvyšuje nejen ceny zboží a služeb, ale také mzdy, nájemné, úroky a ceny ostatních výrobních faktorů. Opakem inflace je deflace, což znamená opak, tedy snižování cen (záporné přírůstky cenové hladiny). Třetím termínem je desinflace, to je výraz pro inflaci jejíž míra se ale snižuje (kladné hodnoty, ale nižší oproti minulému měření).⁵²

K měření inflace používáme ukazatele, kterým se říká indexy. Mezi nejpožívanější patří index spotřebitelských cen (CPI), index cen výrobců (PPI) a deflátor HDP. Oba státy používají index spotřebitelských cen, proto bude krátce vysvětlen jen tento ukazatel.

⁵² HOLMAN, R., *Ekonomie*, s. 538-539.

Macmillanův slovník moderní ekonomie popisuje tento index takto: „*Index měří relativní cenové změny vybraného souboru spotřebních statků, pravidelně zakupovaného průměrnou domácností. Váhy vycházejí z přehledů o rodinných výdajích, čímž se sleduje aktuální struktura nákupního chování. Statky, které zaujímají větší podíl na výdajích, proto v indexu obdrží vyšší váhu.*“⁵³

Čína

Pokud se podíváme o několik let zpět, tak zjistíme, že Číně se dařilo udržovat poměrně stabilní cenovou hladinu. Inflační tlaky se zvyšovaly až na konci 80. let 20. století, potom také v letech 1993-1995. V té době se projevovalo přehřívání ekonomiky.⁵⁴ Dle Kunešové a Cihelkové bylo přehřívání ekonomiky doprovázené neschopností kontrolovat tempo růstu a docházelo tak k akceleraci inflace, která dosáhla v letech 1988 a 1989 míry přes 18 %. Od roku 1997 naopak došlo k výraznému poklesu tempa růstu cen. V období 1998-2003 ceny dokonce klesaly a Čína se tak potýkala s opačným problémem, tedy deflací. Hlavní příčinou byla nadměrná výroba ve státních podnicích v souvislosti s přípravou vstupu Číny do WTO. Zaplněné sklady umožnily Číně sjednat vyšší vývozní kvóty. Deflační trend však podvazoval ekonomický růst a vyvolal cenové války, snižoval zisky podniků a také zvyšoval nezaměstnanost.⁵⁵ Po roce 2003 ovšem ceny začaly opět růst. Vývoj inflace za posledních šest let zachycuje tabulka 6.

Tab. 6: Míra inflace v Číně na bázi indexu spotřebitelských cen v letech 2005-2010 (v %)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Míra inflace	1,8	1,7	4,8	5,9	-0,7	3,1

Zdroj: Report for Selected Countries and Subjects. [online]. Washington: International Monetary Fund [cit. 2011-02-03]. Dostupné z <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/02/weodata/weorept.aspx?sy=2005&ey=2010&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=924%2C534&s=PCPI%2CPCPIPCH%2CPCPIE%2CPCPIEPCH&grp=0&a=&pr1.x=37&pr1.y=10>.

Průměrná inflace v roce 2010 se pohybovala okolo 3 %. Ovšem v listopadu tohoto roku stoupla na 5,1 % a dostala se na své maximum za posledních 28 měsíců. Růst byl větší než se očekávalo. Jednalo se tak o markantní obrat oproti deflaci z předcházejícího roku. Došlo

⁵³ PEARCE, D. W., *Macmillanův slovník moderní ekonomie*, s. 137.

⁵⁴ ŽÍDEK, L., *Dějiny světového hospodářství*, s. 319.

⁵⁵ KUNEŠOVÁ, H.; CIHELKOVÁ, E., *Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy*, s. 271.

zejména k prudkému nárůstu cen potravin. Ceny se meziročně zvýšily o 11,7 %. Nepotravinářské zboží zdražilo celkově o 1,9 %, výrazné zvýšení však zaznamenaly i ceny spotřebního zboží a náklady na bydlení.⁵⁶

V prosinci 2010 sice míra inflace mírně klesala na 4,6 %, ale i přesto zůstala nad cílovou úrovní banky. Ta měla cílovou inflaci stanovenou na třech procentech, cíl ale později zvýšila na 4 procenta.⁵⁷

I v roce 2008 došlo k velkému nárůstu inflace, až na 8 %. Podle ekonomů ovšem inflace v roce 2010 spíše odrážela vzestup poptávky než pokles nabídky, jako tomu bylo právě v roce 2008.

Mnozí ekonomové se domnívají, že inflace v Číně může pomoci ke zvýšení konkurenceschopnosti ostatních zemí světa. S tím jak porostou čínské ceny, ztratí jejich zboží v zahraničí na atraktivnosti. Obchodní přebytek této asijské země tak poklesne a povzbudí růst jinde ve světě.⁵⁸

Podle analytiků bude muset Čínská republika přitvrdit měnovou politiku, aby se s inflací vypořádala. Centrální banka Čínské lidové republiky již zahájila některé záchranné kroky. Čínská centrální banka v roce 2010 zvýšila povinné minimální rezervy celkem sedmkrát a úrokové sazby zvedla pouze dvakrát. Analytici tak očekávají v tomto směru další kroky. Centrální banka zvyšovala zejména základní sazby. Roční zápůjční sazba se tak zvyšuje o čtvrt procentního bodu na 6,06 %, roční depozitní sazba se zvýší ve stejném tempu na 3 %.⁵⁹

---

⁵⁶ Inflace v Číně vzrostla na 5,1 proc., maximum za 28 měsíců. *Finanční noviny* [online]. 2010 [cit. 2011-02-01]. Dostupné z [www: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/inflace-v-cine-vzrostla-na-5-1-proc-maximum-za-28mesicu/568574&id_seznam=376>](http://www.financninoviny.cz/zpravy/inflace-v-cine-vzrostla-na-5-1-proc-maximum-za-28mesicu/568574&id_seznam=376).

⁵⁷ Číňané dále zpřísňují měnovou politiku. *Týden* [online]. 2011 [cit. 2011-03-03]. Dostupné z [www: <http://www.tyden.cz/rubriky/byznys/svet/cinane-dale-zprisnuji-menovou-politiku_193311.html>](http://www.tyden.cz/rubriky/byznys/svet/cinane-dale-zprisnuji-menovou-politiku_193311.html).

⁵⁸ Svět se bojí čínské inflace. *Ekonom*. 2011, č. 2, s. 40.

⁵⁹ Číňané dále zpřísňují měnovou politiku. *Týden* [online]. 2011 [cit. 2011-03-03]. Dostupné z [www: <http://www.tyden.cz/rubriky/byznys/svet/cinane-dale-zprisnuji-menovou-politiku_193311.html>](http://www.tyden.cz/rubriky/byznys/svet/cinane-dale-zprisnuji-menovou-politiku_193311.html).

Dalším způsobem boje proti narůstání inflace je zavedení daně z nemovitosti. Podle serveru ihned.cz se Čína vůbec poprvé rozhodla zavést daň z nemovitosti, aby zabrzdlila rychlý růst na realitním trhu. Právě ten je vedle potravin jednou z hlavních příčin současného růstu inflace v této zemi. Toto opatření se týká pouze druhého domu či bytu (ve vlastnictví), je tedy spíše zaměřeno proti spekulantům a týká se zatím pouze dvou oblastí Číny, kde je růst cen realit největším problémem. Je to Šanghaj, kde každý vlastník druhé nemovitosti zaplatí daň ve velikosti 0,6 % z kupní ceny. Druhou oblastí je centrální Čína, kde daň bude činit 1,2 % z kupní ceny. Toto opatření by se dále mělo zavádět i do ostatních měst.⁶⁰

Indie

Právě vysoká míra inflace je dlouhodobým indických problémem. Její vývoj je zaznamenán v tabulce 7. V prvním pololetí roku 2009 se dařilo udržet inflaci pod úrovní deseti procent, ale ve druhém pololetí došlo k výraznému nárůstu maloobchodních cen a CPI se pohyboval okolo 13 %. Největší podíl na tomto nárůstu mají potraviny v důsledku neúrody a deficitu dodávek do obchodní sítě. Inflace maloobchodních cen zůstává slabým bodem indické ekonomiky i v roce 2010, kdy se její míra pohybuje na hranici 13 %. Dříve přijatá protikrizová opatření na podporu poptávky totiž roztáčí spirálu inflace.⁶¹

Tab. 7: Vývoj inflace v Indii v letech 2005-2010 (měřeno indexem spotřebitelských cen)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Míra inflace (v %)	4,2	6,2	6,4	8,4	10,9	13,1

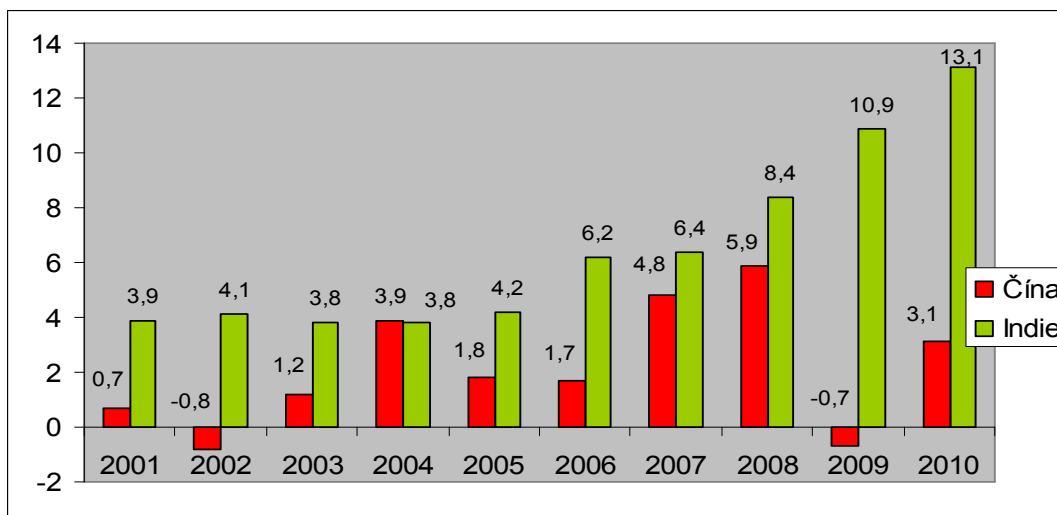
Zdroj: Report for Selected Countries and Subjects. [online]. Washington: International Monetary Fund [cit. 2011-02-03]. Dostupné z <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/02/weodata/weorept.aspx?sy=2005&ey=2010&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=924%2C534&s=PCPI%2CPCPIPCH%2CPCPIE%2CPCPIEPCH&grp=0&a=&pr1.x=37&pr1.y=10>.

⁶⁰ Čína poprvé zavádí daň z nemovitosti, aby zbrzdila inflaci. *Hospodářské noviny* [online]. 2011 [cit. 2010-02-05]. Dostupné z [www: <http://finweb.ihned.cz/c1-49649380-cina-poprve-zavadi-dan-z-nemovitosti-aby-zbrzdila-inflaci>](http://finweb.ihned.cz/c1-49649380-cina-poprve-zavadi-dan-z-nemovitosti-aby-zbrzdila-inflaci).

⁶¹ *Indie: Ekonomická charakteristika země* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2010-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html).

Inflační tlaky se v roce 2009 projevily zejména na zdražení indických exportů, které v roce 2008/2009 stagnovaly a od dubna do listopadu 2009/2010 činily indické vývozy 104 miliard USD, což byl meziroční pokles o 20 %.⁶²

Opět i v případě inflace je na tom Čínská republika lépe. Toto tvrzení dokládá i obr. 4.

Obr. 4: Porovnání inflace Číny a Indie v letech 2001-2010 (v %)

Zdroj: Světová ekonomika. [online]. Euroekonom.cz[cit. 2010-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.euroekonom.cz/ekonomika-svet.php>](http://www.euroekonom.cz/ekonomika-svet.php).

3.2.3 Nezaměstnanost

Helísek definuje nezaměstnané jako osoby splňující tři podmínky (jde o tzv. standardizované pojetí nezaměstnanosti). Mezi tyto podmínky patří, že tyto osoby nemají placené zaměstnání ani sebezaměstnání, práci přitom aktivně hledají a jsou ochotni do práce nastoupit během určité doby (nejčastěji 14 dní). Jde tedy o osoby schopné a ochotné pracovat, představující potenciální výrobní faktor, zdroj tvorby produktu.

⁶² Indie: Ekonomická charakteristika země [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2010-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html).

K měření nezaměstnanosti se používá ukazatel míry nezaměstnanosti, což je procentní podíl nezaměstnaných na ekonomicky aktivním obyvatelstvu. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo tvoří zaměstnaní plus nezaměstnaní, též se používá termín pracovní síla.⁶³

S měřením nezaměstnanosti z hlediska mezinárodního srovnání bývá problém. Každá země může do svých statistik zahrnout či vyloučit jiné pracovní síly. Například Německo vylučuje ze své pracovní síly osoby samostatně výdělečně činné, Belgie naproti tomu publikuje dvě míry nezaměstnanosti atd. Proto bývá velmi obtížné srovnat míry nezaměstnanosti publikované jednotlivými státy. Ovšem existuje například Mezinárodní organizace práce (ILO), která publikuje standardizované míry nezaměstnanosti, které se liší od národních údajů, ale dávají konzistentní základ pro mezinárodní srovnání.⁶⁴

Čína

Od založení Čínské lidové republiky, v roce 1949, se velice prudce zvyšovaly počty zaměstnanců, obzvláště po přijetí reforem a politiky otevření se světu. Neustále se rozšiřovala škála zaměstnání, zvyšovala se mobilita pracovních sil a postupně se optimalizovala zaměstnanecká struktura. V posledních letech dochází ke změnám ve struktuře zaměstnanosti. K značnému růstu dochází zejména v oblasti terciární sféry. Zaměstnanci v této sféře se tak stali hlavní složkou zvyšování zaměstnanosti.⁶⁵

Čína má obrovský počet obyvatel a s tím je i spojena skutečnost, že zaměstnanost je vážným problémem. V důsledku toho nechává čínská vláda od roku 1993 působit trh, čímž se otevřely nové možnosti uplatnění pracovních sil. „*Vytvořila se tak zcela nová situace, jejímiž charakteristickými prvky je makrokontrola celkového stavu státem, rozhodovací pravomoci podniků při náboru zaměstnanců, svobodné rozhodování jednotlivců při hledání zaměstnání, regulace nabídky a poptávky trhem a celostátní zajištění sociálních služeb.*“⁶⁶

Čínská vláda realizuje široký program nového uplatnění zaměstnanců a celá řada podniků provozuje přeškolovací střediska. Díky tomu a také zejména díky vysokému

---

⁶³ HELÍŠKEK, M., *Makroekonomie, Základní kurz*, s. 181-182.

⁶⁴ *Průvodce ekonomickými ukazateli* s. 77.

⁶⁵ Čína, s. 60.

⁶⁶ Tamtéž

hospodářskému růstu je oficiální míra nezaměstnanosti v Číně nízká, ale i přesto trpí některé oblasti, především venkov, poměrně vysokou mírou nezaměstnanosti. Tato nezaměstnanost však není zachycena oficiální statistikou. Dle Žídka byla neoficiální míra nezaměstnanosti odhadována v březnu roku 1997 na 15,5 milionu lidí ve městech, což bylo zhruba 7,5 % městské pracovní síly a dokonce 175 milionů nezaměstnaných na venkově, což znamená míru nezaměstnanosti okolo 35 %.⁶⁷

Vývoj nezaměstnanosti v Číně za posledních několik let zachycuje tabulka 8. Tato tabulka ovšem zachycuje pouze míru nezaměstnanosti ve městech. Tato míra je zatím poměrně nízká, ale do budoucna se počítá s nárůstem, a to v důsledku propouštění z neefektivních státních podniků. Podle odhadu Světové banky bylo ještě na konci 90. let ve státních podnicích asi 35 % pracujících nadbytečných. Další otevírání trhu zahraniční konkurencí zřejmě zvýší tlak na odstranění této přetrvávající přezaměstnanosti. To může vést k velkým sociálním problémům, na jejichž řešení není Čína zatím připravena ani ekonomicky, ani po stránce technické či legislativní.⁶⁸

Tab. 8: Míra nezaměstnanosti v Číně (ve městech) v letech 2005-2010

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Míra nezaměstnanosti (v %)	4,2	4,1	4	4,2	4,3	4,1

Zdroj: Laborsta [online]. Geneva: International Labour Organization [cit. 2011-02-20].

Dostupné z [www: <http://laborsta.ilo.org/STP/guest>](http://laborsta.ilo.org/STP/guest).

Čína: Ekonomická charakteristika země [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí

České republiky [cit. 2011-02-20]. Dostupné z [www:](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html)

[<http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html).

Rozdělení pracovních sil dle jednotlivých sektorů národního hospodářství v roce 2008 bylo následující: podíl pracovních sil v zemědělství byl 39,5 %, v průmyslu pracovalo 27,2 %, zaměstnanců ve službách bylo 33,3 %.⁶⁹

Číňané jsou známi jako levná pracovní síla. To v současné době způsobuje značné problémy ostatním zemím světa, zejména Spojeným státům. V USA dochází k přesunům

⁶⁷ ŽÍDEK, L., *Dějiny světového hospodářství*, s. 318.

⁶⁸ KUNEŠOVÁ, H.; CIHELKOVÁ, E., *Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy*, s. 271.

⁶⁹ South Asia: India [online]. CIA - The World Factbook [cit. 2011-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>](http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html).

pracovních míst právě do Číny, ale také do Indie, kam míří hlavně služby call-center a tvorba softwaru. Statistiky a prognózy vypracované velkými americkými poradenskými firmami říkají, že v důsledku přesunů do zahraničí přišlo v Americe v roce 2005 o práci 830 tisíc lidí. Do roku 2015 to bude 3,3 milionů obyvatel. Tyto studie uvádí konkrétně Čínu jako zemi, která bude brát pracovní příležitosti Američanům, ale i obyvatelům z jiných zemí.⁷⁰

Indie

V případě Indie bylo velmi těžké získat údaje o nezaměstnanosti. Tyto údaje jsou velmi nepřesné, neboť přes 90 procent pracovní síly v Indii pracuje v neorganizovaném sektoru. Lidé pracující v neorganizovaném sektoru ani nemají sociální zabezpečení, ani jiné sociální výhody.⁷¹

Vývoj nezaměstnanosti posledních šesti let mapuje následující tabulka.

Tab. 9: Vývoj nezaměstnanosti v Indii v letech 2005-2010

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Míra nezaměstnanosti (v %)	8,9	7,8	7,2	6,8	10,7	10,8

Zdroj: Míra nezaměstnanosti Indie [online]. Euroekonom.cz [cit. 2010-03-16]. Dostupné z [www: <http://www.euroekonom.com/graphs-data.php?type=unemployment-india&lang=cz>](http://www.euroekonom.com/graphs-data.php?type=unemployment-india&lang=cz).

South Asia: India [online]. CIA - The World Factbook [cit. 2011-02-16].

Dostupné z [www:](https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html)

[<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>](https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html).

Podíl pracovních sil v jednotlivých sektorech v roce 2009: v zemědělství se jedná o 52 % pracovních sil, v průmyslu pracuje 14 % obyvatelstva a ve službách 34 %.⁷²

Indická pracovní síla je vyhledávána zejména díky jejich ceně, ale nespornou výhodou je i znalost anglického jazyka. Což je také důvod přesunu pracovních míst z jiných částí světa právě do Indie. Indové jsou vyhledávanými odborníky v oblastech výpočetní techniky.

⁷⁰ FISHMAN, T. C., *China, Inc. Jak Čína drtí Ameriku a svět*, s. 160-161.

⁷¹ *Indie: Ekonomická charakteristika země* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html).

⁷² South Asia: India [online]. CIA - The World Factbook [cit. 2011-02-16]. Dostupné z [www: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>](https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html).

Ovšem indická vláda si začíná uvědomovat, že nepotřebuje jen tzv. ekonomiku mozků, ale také ekonomiku svalů. Proto musí vytvořit i pracovní příležitosti pro velké množství lidí, kteří nedosáhli na vzdělání.⁷³

3.2.4 Obchodní bilance

V této podkapitole bude zkoumán export a import obou zemí neboli bilance zboží a služeb či obchodní bilance. Tento termín se nevztahuje pouze na hmotné výrobky, ale také na služby. Vývozu a dovozu služeb se také někdy říká neviditelný vývoz a dovoz, ale z ekonomického hlediska má úplně stejný význam jako tzv. viditelný vývoz a dovoz. Export a import zboží a služeb, spolu s důchody (mzdy, zisky, úroky) placenými ze zahraničí či do zahraničí tvoří běžný účet platební bilance. Vedle běžného účtu se platební bilance skládá dále z finančního účtu a změn devizových rezerv.

V této části práce je věnována pozornost právě vývozům a dovozům, tedy obchodní bilanci. Proto ještě pro přesnost je uvedena definice z Macmillanova slovníku moderní ekonomie: „*Obchodní bilance obvykle znamená bilanci „viditelného“ obchodu za určité období, tj. obchodu se zbožím na obchodním účtu. Je-li vývoz zboží větší než dovoz, říkáme, že obchodní bilance je příznivá, zatímco přebytek dovozů nad vývozy ukazuje na nepříznivou obchodní bilanci. Obchodní bilance je společně s neviditelnými transfery dílčí součástí „běžné bilance“, která sama je dílčí součástí platební bilance dané země.*“⁷⁴

Čína

Za hospodářským úspěchem Číny stojí bezesporu také zahraniční obchod. Zahraničnímu obchodu Číny byla věnována již část v rámci první kapitoly – Čínské otevírání se světu, kde byl spíše kladen důraz na vliv reforem. V této podkapitole bude poukazováno spíše na současný stav.

Exportní expanze Číny je všeobecně známá. Tato země vyváží přibližně třetinu své produkce. V roce 1990 byl podíl Číny na světovém exportu 1,9 % a importu 1,6 %; v roce

---

⁷³ NĚMEC, P., *Indie jako výzva a jako partner*, s. 19.

⁷⁴ PEARCE, D. W., *Macmillanův slovník moderní ekonomie*, s. 268-269.

2005 se export zvýšil na 7,3 procenta a import dosáhl nárůstu na 6,1 procent. Čína se tak v tomto roce stala třetím největším obchodníkem za Spojenými státy a Německem, ale před Japonskem.⁷⁵

Růst čínského exportu a importu trvá stále. Růst zahraničního obchodu a vysoké pozitivní saldo v posledních letech představovaly silnou stránku čínské ekonomiky. Celkový objem zahraničního obchodu vzrostl z 1 421,9 mld. USD v roce 2005 na 2 561,6 mld. USD v roce 2008. Dočasný pokles v roce 2009 byl zapříčiněn světovou ekonomickou krizí. Obrat zahraničního obchodu se v roce 2009 snížil meziročně o 13,9 %. Čínský vývoz klesl o 16 %, což byl nejvýraznější propad za více než deset let. Snížení objemu vývozu se projevilo i na omezení dovozu pro výrobní spotřebu, jež představuje hlavní část celkového čínského importu. Dovoz se snížil v tomto roce o 11,2 %. Celkem byl tedy obchodní přebytek Čínské republiky oproti roku 2008 výrazně nižší.⁷⁶

Celkové saldo za rok 2010 činilo 183, 1 mld. USD, což znamená pokles oproti roku 2009, kdy saldo činilo 195, 7 mld. USD. Pro lepší přehlednost bude uvedena tabulka 10, která zachycuje vývoj zahraničního obchodu v posledních letech.

Tab. 10: Vývoj zahraničního obchodu Číny (100 mil. USD)

Rok	Export	Import	Saldo
2010	15 779	13 948	1 831
2009	12 016	10 059	1 957
2008	14 307	11 326	2 981
2007	12 205	9 561	2 644
2006	9 690	7 915	1 775

Zdroj: Statistické komuniké z Čínské lidové republiky na rok 2010 [online]. Peking: Čínský statistický úřad [cit. 2011-03-16]. Dostupné z [www: <http://www.stats.gov.cn/english/newsandcomingevents/t20110228_402705764.htm>](http://www.stats.gov.cn/english/newsandcomingevents/t20110228_402705764.htm).

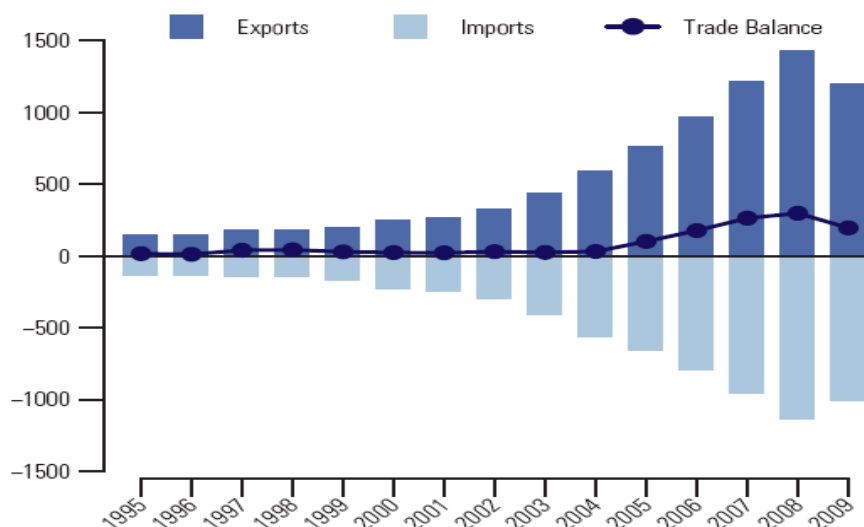
Největšími odběrateli čínského zboží jsou Evropská unie, Spojené státy americké, Hongkong, Japonsko a země ASEAN (Sdružení států jihovýchodní Asie, které má deset

⁷⁵ The tiger in front. *The Economist* [online]. 2005, č. 10 [cit. 2011-02-24]. Dostupný z [www: <http://www.economist.com/node/3689214?story_id=E1_PGRJNTQ>](http://www.economist.com/node/3689214?story_id=E1_PGRJNTQ).

⁷⁶ Čína: Zahraniční obchod země [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html).

členů, mezi ně patří například Indonésie, Laos, Thajsko, Singapur, Vietnam a jiné). Mezi největší dodavatele patří Japonsko, Evropská unie, země ASEAN, Korejská republika, Tchaj-wan a USA. Největší kladné saldo má Čína s USA a Evropskou unií. Vysoké saldo má Čína i s Hongkongem, ale zde nastává problém, na který upozorňuje na svých stránkách také ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Velká část čínského exportu jde do ostatních zemí světa právě přes Hongkong, který je v čínských statistikách vykazován odděleně, a tím dochází ke zkreslení výše skutečného exportu. Skutečný tok zboží například do USA a Evropské unie je tedy ještě vyšší. Tato skutečnost se také promítá do zahraničního obchodu s Českou republikou.⁷⁷

Předchozí tabulku doplňuje grafické znázornění exportu, importu a obchodní bilance.

Obr. 5: Celkové importy, exporty a obchodní bilance Číny (mld. USD)

Zdroj: China. [online]. UNdata World of Information [cit. 2011-02-22]. Dostupné z [www: <http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=China#Trade>](http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=China#Trade).

Mezi produkty, podílející se nejvíce na vývozu, lze zařadit telekomunikační zařízení a produkty s nimi související, dále kancelářské stroje a zařízení, elektrická zařízení, textil, průmyslové stroje a zařízení či nábytek. Většina těchto výrobků je produkována zahraničními společnostmi v exportních zpracovatelských zónách.⁷⁸

⁷⁷ Čína: Zahraniční obchod země [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html).

⁷⁸ Tamtéž

Naopak mezi dovozní artikly můžeme zařadit zejména materiály a suroviny potřebné pro infrastrukturu a exportní výrobu. Podíl těchto komodit dosáhl zhruba dvě pětiny v celkových dovozech. Čína se stala také největším konzumentem řady komodit jako například cementu (podíl 47 % na světové spotřebě v roce 2005), bavlny (37 %), uhlí (30 %), surové oceli (26 %), hliníku (21 %) a mědi (20 %).⁷⁹

Mimo jiné je Čína také druhým největším dovozcem a spotřebitelem ropy, hned za USA. Čínská poptávka má tak značný vliv na pohyb světových cen ropy a dalších surovin. Čínské dovozy surové ropy vzrostly v roce 2009 o 14 procent na 204 milionů tun, což znamenalo druhé místo hned za Spojenými státy. Právě díky investicím do infrastruktury rostly také dodávky železné rudy, a to zhruba o 42 procent. V hodnotovém vyjádření však díky poklesu světových cen spadl objem dovozu ropy a ropných produktů o 32,7 % na 109,4 mld. USD.⁸⁰

Indie

Indický zahraniční obchod vykazuje již dlouhodobě záporné saldo. V období let 2004 až 2008 rostl indický export v průměru o 24,4 procenta, import v této době rostl v průměru o 33,6 procent.⁸¹

I v dalších letech pokračuje trend záporné bilance. V roce 2009 indické vývozy meziročně poklesly o 6,6 %, což bylo způsobeno také světovou krizí a recesí především na západních, ale i asijských trzích. Pokud to srovnáme s Čínou, tak z výše uvedeného je patrné, že i Čína se v této době potýkala s poklesem salda v důsledku krize. Také dovozy poklesly, a to o 15 %.⁸²

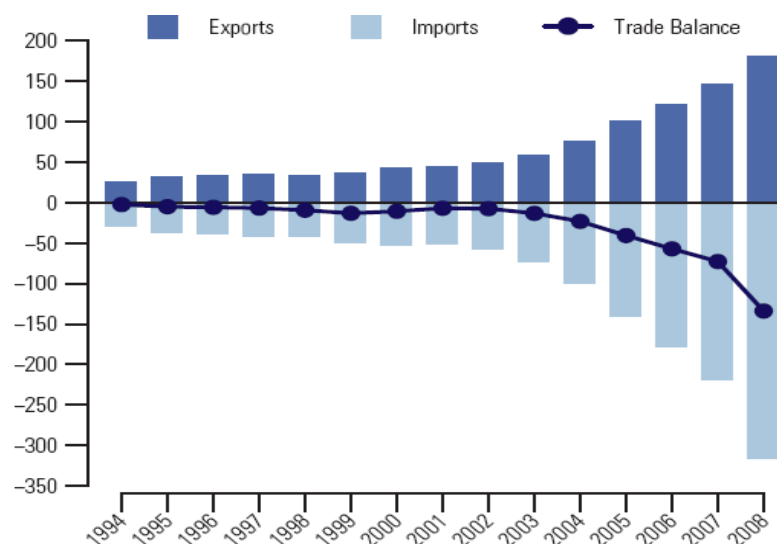
⁷⁹ A New World Economy. *BusinessWeek* [online]. 2005 [cit. 2011-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.businessweek.com/magazine/content/05_34/b3948401.html>](http://www.businessweek.com/magazine/content/05_34/b3948401.html).

⁸⁰ Čína: Zahraniční obchod země [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/cina/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/cina/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html).

⁸¹ India [online]. UNdata World of Information [cit. 2011-02-22]. Dostupné z [www: <http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=India#Social>](http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=India#Social).

⁸² Indie: Zahraniční obchod země [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/indie/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/indie/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html).

Pro srovnání bude uveden také graf , který zachycuje importy, exporty a obchodní bilanci, podobně jako tomu bylo u Číny.

Obr. 6: Celkové exporty, importy a obchodní bilance Indie (mld. USD)

Zdroj: India. [online]. UNdata World of Information [cit. 2011-02-22]. Dostupné z [www: <http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=India#Social>](http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=India#Social).

Největšími obchodními partnery pro Indii jsou Evropská unie, USA a také asijské země, jako je například Čína. Největší podíl indického vývozu, plná čtvrtina celkové hodnoty, směřuje do členských zemí Evropské unie. Například Německo je významným obchodním partnerem a zdrojem investic a technologické spolupráce. Dále můžeme mezi významné země z EU řadit Velkou Británii a Belgii. O Indii jeví dále také zájem nejen západoevropské, ale i východoevropské země, a to zejména díky kvalifikovaným a cenově konkurenceschopným technologiím a technikům, dále díky kvalitním výrobkům z oblasti informačních technologií a farmaceutickému zboží. Potenciál Indie je ve vyspělé technologii, spolupráci v ropném průmyslu, biotechnologii a nanotechnologii, strojírenství apod. Spolu s dalšími konvenčnějšími obory, jako je například rybolov či výroba potravin, se tak nabízí spolupráce s celým světem v obchodní a investiční činnosti. Novým trhem pro vývoz, který se Indii otevírá, je oblast Latinské Ameriky.⁸³

Pokud bychom měli porovnat obě země, tak zjistíme, že zatímco Indie dlouhodobě vykazuje zápornou obchodní bilanci, tak Čína se pohybuje již řadu let v kladných číslech.

⁸³ Indie – dynamická demografie, s. 27-29.

Obě země si určitým způsobem hájí také svůj domácí trh. V případě Číny, ale došlo za posledních několik let k výraznému uvolnění, zatímco Indie stále ještě praktikuje silnou ochranářskou politiku svého trhu. Tento postoj jí však působí nemalé potíže ve vztahu ke Světové obchodní organizaci a vytváří také problémy i směrem k zemím OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, jejímž členem je i Česká republika). Nástroje používané k ochraně domácího trhu těchto dvou zemí jsou například celní tarify. V případě Číny došlo k výraznému snížení cel od dob zahájení reform. Všeobecná úroveň cel se v současnosti pohybuje pod hranicí deseti procent. Oproti tomu indické celní tarify zůstávají stále dosti vysoké, i když v posledních letech vykazují klesající trend. Ve srovnání s rokem 1990, tedy před zavedením reform, činil nejvyšší tarif 300 %, ten klesl v letech 2006-2007 na 10 %. Nicméně vedle základního tarifu ještě existují dodatečná cla a daně, takže v konečném součtu dosahují indická cla průměrné hodnoty okolo 50 %. Druhým hojně využívaným způsobem ochrany svého trhu u obou zemí jsou antidumpingová opatření. Čínská republika je poslední dobou začíná hojně využívat. Indie naopak počet antidumpingových řízení snižuje, ale i přesto se umísťuje již řadu let na předních příčkách v počtu těchto řízení.⁸⁴

Pokud se zaměříme na vzájemný zahraniční obchod mezi Čínou a Indií, zjistíme, že obchodní transakce těchto dvou zemí dosáhly v roce 2010 celkové hodnoty 61,7 miliard dolarů. Z toho tvořil export Číny do Indie 40,8 miliard dolarů. Znamenalo to nárůst vzájemného zahraničního obchodu těchto dvou zemí o 43 % oproti roku 2009. Čína je jedním z největších dovozců, na celkovém dovozu Indie se podílí zhruba jedenácti procenty. V případě exportu Čína zaujímá třetí místo za Spojenými arabskými emiráty a USA. Indický export do této země činil 6,5 procenta z celkového vývozu země. Indie vyváží do Číny především železnou rudu, další nerostné suroviny a bavlnu. Indiští představitelé se snaží snížit rozdíl v obchodní bilanci obou zemí, proto naléhají na Čínu, aby jim umožnila snadnější přístup na jejich trh, a to především pro indické farmaceutické a informačně technologické společnosti. Rozdíl v obchodování obou zemí se pravděpodobně v letošním roce (2011) ještě zvýší, kvůli uvalení zákazu dovozu indické železné rudy do Číny. Číňané totiž hledají nové trhy. Na druhé straně dováží Čína do Indie

---

⁸⁴ *Indie: Zahraniční obchod země* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/indie/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/indie/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html).

hotové výrobky, především z oblasti strojírenství. Růst indické poptávky po čínském telekomunikačním a elektrárenském zařízení bude dalším důvodem zvýšení rozdílu v obchodní výměně obou zemí.⁸⁵

3.2.5 Zhodnocení makroekonomických ukazatelů

Makroekonomické výsledky Číny jsou pozoruhodné. Čína se v 90. letech minulého století potýkala s trvalým poklesem tempa růstu HDP (ze zhruba 14 % v roce 1992 na zhruba 7 % v roce 1999). V současné době je tempo růstu HDP stabilizováno mezi 8 až 9 %. V devadesátých letech se také tato země potýkala se zrychlující se inflací a na konci 90. let s opačným problémem, tj. deflací. Tato deflace vyvolávala řadu problémů, mimo jiné také rostoucí nezaměstnanost. To vytváří tlak na sociální výdaje ze státního rozpočtu a spolu s rostoucími ostatními fiskálními výdaji vytváří hrozbu budoucí fiskální krize. Lze předpokládat, že tato skutečnost bude představovat hlavní problém čínské ekonomiky v budoucích letech a bude vytvářet tlak na realizaci rozsáhlých sociálních reforem. V rámci zahraničního obchodu si Čína vede velmi dobře. Rostoucí míra otevřenosti se odráží i v exportní výkonnosti čínské ekonomiky. Během celého reformního období se podíl vývozu na HDP až zčtyřnásobil.⁸⁶

Výsledky Indie jsou také velmi dobré, i když stále nedosahují takových hodnot jako v případě Číny. Ale vyhlídky do budoucna jsou velmi příznivé. Tempo růstu HDP se pohybuje nad hranicí 8 %. Problém, který v současnosti Indii zřejmě trápí, je vysoká míra inflace, která v roce 2010 dosáhla 13 % a také rostoucí míra nezaměstnanosti. Oproti Číně má také Indie záporné saldo obchodní bilance. Indie má dobré předpoklady pro další dynamický růst a stále intenzivněji se také zapojuje do světové ekonomiky.

---

⁸⁵ BEDNÁŘ, L., *Čínsko-indický zahraniční obchod vzkvétá*. [online]. Českápoze.cz, 2011 [cit. 2011-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.ceskapozice.cz/byznys/podnikani-trhy/cinsko-indicky-zahranicni-obchod-vzkveta>](http://www.ceskapozice.cz/byznys/podnikani-trhy/cinsko-indicky-zahranicni-obchod-vzkveta).

⁸⁶ KUNEŠOVÁ, H.; CIHELKOVÁ, E., *Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy*, s. 281.

3.3 Sektory národního hospodářství

V této části bude pozornost věnována jednotlivým odvětvím národního hospodářství. Zejména bude vyzdvihnuta důležitost jednotlivých sektorů pro danou zemi.

3.3.1 Zemědělství

Primární sektor bývá klíčovým pro řadu států. Není tomu jinak ani u zemí jako je Čína a Indie. Ovšem mezi těmito státy můžeme pozorovat některé rozdíly. Zatímco Čína právě v tomto sektoru započala své ekonomické reformy, Indie tuto část téměř opomněla a věnovala se spíše sektoru služeb.

V případě obou zemí živí zemědělství značnou část obyvatelstva. Pro venkovský lid je zemědělství často jediným zdrojem obživy. Obě vlády by proto měly věnovat značné úsilí na podporu této oblasti. Právě na venkově lze najít mnoho lidí bez práce a je zde také velký problém s chudobou.

Čína

Zemědělství patří nepochybně mezi významný sektor čínského hospodářství a vládní představitelé ho pokládají za důležitou oblast. Je důležitým zdrojem pracovních míst na venkově a živí tamější obyvatelstvo. Pro rolníky, kteří tvoří dvě třetiny obyvatelstva Čínské republiky, bývá zemědělství většinou jediným zdrojem obživy.

Od roku 1978, kdy byly uskutečněny ekonomické reformy, došlo nejen k modernizaci výroby, ale i k dalším významným změnám. To vše vedlo ke zvýšení výnosů. I v důsledku tohoto vývoje se životní úroveň čínských rolníků podstatně zvýšila. I přes nesporný úspěch reforem však způsob zemědělské výroby v Číně zůstává na velmi nízké úrovni a je značně neefektivní.

Mnozí pozorovatelé dospěli k závěru, že čínské zemědělství je stále velmi zaostalé, a tak poskytuje dosti široký prostor pro nejruznější zlepšení. Analýzy satelitních snímků navíc ukázaly, že Čína má o 50 % více orné půdy, než vykazují oficiální statistiky. Důvodem je

pravděpodobně skutečnost, že rolníci se chtějí vyhnout placení daní, v důsledku toho úmyslně zatajují pravý stav věcí.⁸⁷

V současné době podíl zemědělství na HDP stále klesá. V roce 2008 tento podíl činil 11,3 %, v roce 2009 byl podíl pouze 10,6 %. Tento sektor také zaměstnává velké množství obyvatelstva. V roce 2009 působilo v primárním sektoru zhruba 40 % z celkové pracovní síly.

Současné čínské zemědělství se vyznačuje tím, že zemědělci přesouvají svou výrobu na mnohem ziskovější plodiny jako je bavlna, skleníková zelenina či květiny.

Zemědělství v rámci zahraničního obchodu doznalo za poslední léta jistých změn. Postupná liberalizace čínského zahraničního obchodu snížila vliv státních obchodních firem, vláda si však stále nechává určitý vliv na dovozy i vývozy klíčových komodit, a to prostřednictvím tarifních kvót. Mezi tyto významné komodity patří například rýže, kukuřice, cukr, tabák či bavlna. V posledních letech se také změnila struktura zahraničního obchodu se zemědělskými výrobky. Došlo k nárůstu vývozu u výrobků náročných na práci jako ovoce a zelenina. Naopak se snížil vývoz výrobků náročných na půdu, přičemž tyto výrobky Čínská republika dováží. Mezi výrobky náročné na půdu patří obilniny či olejnaté plodiny.⁸⁸

Před rokem 2004 určoval ceny hlavních zemědělských komodit stát. Ovšem od tohoto roku je trh pro všechny zemědělské produkty (kromě tabáku) liberalizován. Množství a cena jsou tak zcela určovány trhem. Vláda reguluje trh pouze prostřednictvím národních obilných zásob. V témže roce také Čína poprvé zaznamenala první obchodní deficit v zemědělství, a to díky čtyřnásobnému nárůstu dovozu obilí, zejména pšenice.

Čínské produkty, včetně těch zemědělských, bývají často kritizovány za špatnou kvalitu či bezpečnost. Ovšem v souvislosti s rostoucím exportem a také větší uvědomělostí

---

⁸⁷ BECKER, J., *Čína na přelomu století*, s. 58-59.

⁸⁸ *Čína: Ekonomická charakteristika země* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-02-20]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html).

spotřebitelů, se lze domnívat, že v budoucnu proběhne další zpříšňování požadavků na kvalitu a bezpečnost zemědělských produktů. Vedle toho jsou očekávány další prozemědělské reformy. Byla navržena legislativa, jež je zaměřená na zprofesionální zemědělské činnosti; podporu úvěrování venkovských podnikatelů atd.⁸⁹ Reformy jsou zajisté potřeba, vždyť na konci 20. století, dle Beckera, veškerá sklizeň probíhá z devadesáti procent ručně a totéž lze říci i o setí.⁹⁰

Mezi problémy současného čínského zemědělství patří především sucho, postupující znečištění životního prostředí a úbytek orné půdy vlivem rozšiřující se pouště.

Indie

Zemědělství je významným sektorem indického hospodářství. Jeho podíl na tvorbě HDP ovšem stále klesá, ale stále představuje necelých 15 % a zaměstnává více jak 60 % obyvatel. Zejména lidé na venkově jsou na něm značně závislí. Hlavním cílem zemědělství bylo, a stále je, zajištění obživy rychle rostoucího obyvatelstva. Indické hektarové výnosy potravin jsou v porovnání s mezinárodními standardy nízké, ale již od poloviny sedmdesátých let je v této oblasti Indie soběstačná. Ovšem indické zemědělství je velmi závislé na klimatických podmínkách.

Indická vláda v poslední době věnuje primárnímu sektoru pozornost. Rozpracovává různé programy podpory farmářů, které zahrnují i oblasti pojištění proti výkyvům cen na trhu zemědělských výrobků. Vláda také určuje prodejní ceny farmářům tak, aby jim byly dostupné (některé produkty se prodávají za nižší ceny než-li jsou výrobní náklady, tento rozdíl je pak hrazen státem).

Indie vyváží poměrně velké množství svých zemědělských výrobků. Podíl zemědělského exportu na celkových vývozech činí zhruba 10 procent. Nejvíce se na tom podílejí produkty jako je rýže, mořské produkty a čaj. Na druhé straně je Indie také závislá

---

⁸⁹ *Čína: Ekonomická charakteristika země* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-02-20]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html).

⁹⁰ BECKER, J., *Čína na přelomu století*, s. 58-59.

na dovozu zemědělských produktů. Nejvíce se dováží cukr a rostlinné oleje. Import zemědělských výrobků se podílí na celkových dovozech necelými 3 procenty.

Závěrem lze konstatovat, že primární sektor, i přes nízké tempo růstu, přispívá významnou měrou k tvorbě HDP. Podaří-li se zajistit vyšší růst, přispěje zemědělství nejen k celkově vyššímu hospodářskému růstu, ale i k pozdvižení mnoha venkovských domácností z chudoby a jejich vymanění se z bludného kruhu nezaměstnanosti.⁹¹

3.3.2 Průmysl

Další sektor národního hospodářství, který bude rozebrán je průmysl, nebo-li sekundární sektor.

Čína

Čína věnovala při svém ekonomickém rozmachu hlavní pozornost právě oblasti průmyslu, ostatně jako většina zemí asijského regionu. Podíl průmyslu na tvorbě HDP, jak bylo ostatně již zmíněno v některé z předcházejících kapitol, byl v roce 2008 zhruba 47 %.

Od dob zavedení reforem v sedmdesátých letech dochází k trvalému nárůstu průmyslové výroby. Svět je v současnosti přesycen čínskými výrobky, což je umožněno zejména díky čínské levné pracovní síle. Čína je známá zejména jako výrobce obuvi a textilu. Dle Židka se však vlada v posledních letech snaží klást důraz na zpracovatelský průmysl, a to konkrétně na moderní technologie (elektroniku, telekomunikace apod.).⁹² Zemánek dále upozorňuje na to, že se Čína chystá na světovou automobilovou a autobusovou expanzi. Zejména automobilce Shanghai Automotive Industry Corporation (SAIC) se věnuje značná pozornost. Tato společnost vyhlásila jako svůj cíl dostat se do roku 2020 mezi 6 největších výrobců automobilů.⁹³

---

⁹¹ *Indie: Zahraniční obchod země* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asiie/indie/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asiie/indie/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html).

⁹² ŽÍDEK, L., *Dějiny světového hospodářství*, s. 310.

⁹³ ZEMÁNEK, J., *Čína – od roku 2011 opět symbolický Střed světa*. [online]. Euroekonom.cz, 2006 [cit. 2011-03-09]. Dostupné z [www: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-cina06>](http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-cina06).

Mezi hlavní průmyslové obory v Číně patří zejména výroba ocelových výrobků, surové oceli či cementu, těžba železné rudy, produkce syntetických přízí a textilu, dopravní strojírenství, těžba uhlí aj.⁹⁴

Hospodářské noviny v březnu 2011 přišly se zprávou, že Čína již předešla Spojené státy právě v průmyslové výrobě. USA dominovala průmyslové výrobě 115 let. Čína tímto dobyla zpět svou pozici, o kterou přišla kolem roku 1850. Tab. 11 ukazuje postavení Číny ve světové ekonomice během několika staletí. Čína se v roce 2010 měla podílet na výrobě světového zpracovatelského průmyslu z 19,8 procent, což ji dostalo před Spojené státy, které vyrobily 19,4 % světové produkce. Spojené státy však mají ohromnou výhodu v produktivitě. V roce 2010 vyrobily jen nepatrně méně než Čína, avšak potřebovaly k tomu 11,5 milionu pracovníků, zatímco Čína potřebovala 110 milionů lidí. Dále autor článku upozorňuje na to, že objem čínské výroby pomohly vytvořit dotace vlády USA, které americké firmy investovaly ve svých čínských pobočkách. Růst čínské výroby je tak založen na amerických technologiích, zejména elektronice. Dále autor zmiňuje, že data počítaná v dolarech mohou být částečně zkreslena podhodnoceným kurzem čínského jüanu.⁹⁵

Tab. 11: Kdo v minulosti vládl světové ekonomice

Roky	Země
500-1700	Čína nebo Indie
1700-1850	Čína
1850-1895	Velká Británie
1895-2010	USA
2010	Čína

Zdroj: MARSCH, P., Čína přerušila 110 let trvající nadvládu USA. *Hospodářské noviny*. 2011. č. 052, s.17.

Dynamická industrializace Číny je pozoruhodná, avšak přináší s sebou i stinné stránky. Na problémy a kontroverzní situace čínského průmyslu upozorňují také Kraft s Fárkem, kteří zejména poukazují na ekologické škody, respektive silné znečišťování životního

⁹⁴ ZEMÁNEK, J., *Čína – od roku 2011 opět symbolický Střed světa*. [online]. Euroekonom.cz, 2006 [cit. 2011-03-09]. Dostupné z [www: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-cina06>](http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-cina06).

⁹⁵ MARSCH, P., Čína přerušila 110 let trvající nadvládu USA. *Hospodářské noviny*. 2011. č. 052, s.17.

prostředí v oblastech s vysokou koncentrací těžkého průmyslu. A také upozorňují na problém spojený s možným „přehřátím“ ekonomiky.⁹⁶ Ostatně jejich tvrzení dokládají i následující fakta. V roce 2006 došlo k přebytku výroby v několika oblastech průmyslu (např. tavení mědi, textilnictví, koksování atd.). Vláda tak byla nucena zavést řadu regulačních opatření, a to pomocí fiskální a monetární politiky (stanovila růst HDP, rozmezí inflace apod.), za účelem zabránit právě přehřívání ekonomiky. Stanovené cíle se však příliš nedařilo dodržet, ale v důsledku globální finanční krize v letech 2008 a 2009 se tempo růstu průmyslové výroby přeci jen snížilo, alespoň částečně.⁹⁷

S touto dynamickou industrializací může souviset další problém, na který upozorňuje také Cihelková ve své knize. A to je, že Čína prosazuje právě více industrializaci a příliš neakceptuje výzvy k rozvoji společnosti znalostí a informací, jako je tomu ve vyspělých zemích. Cihelková tak poukazuje na to, že: *„Tuto tendenci však nezle dlouhodobě opomenout, neboť její odmítnutí by zařadilo Čínu do skupiny méně prosperujících rozvojových zemí a vyčlenilo ji místo pouhého odbytiště výrobků rozvinutých zemí či lokality pro umísťování pracovně náročné produkce transnacionálních korporací. Čína by se s takovouto ekonomickou strukturou ocitla na periferii mezinárodní dělby práce.“*⁹⁸

Lze se však domnívat, že v posledních letech přeci jen Čína věnuje pozornost i této oblasti. Může to dokládat i fakt, že se Čína dere dopředu v oblasti vědy a techniky. Ve výdajích na vědu a výzkum v poměru k HDP v roce 2005 již předhlonila Evropskou unii a pomalu se přibližuje k USA a Japonsku.⁹⁹

Závěrem této podkapitoly by bylo dobré ještě zmínit, že Čína je poprvé v historii závislá na dovozu průmyslových surovin. Surovinová strategie je však pro Čínu velmi důležitá. Hlavním zájmem Číny by tak mělo být získání přístupu ke světovým zdrojům za výhodných podmínek. Vláda se rozhodla k zajištění tohoto cíle využít levné pracovní

---

⁹⁶ KRAFT, J.; FÁREK, J. *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*, s. 127-128.

⁹⁷ *Indie: Ekonomická charakteristika země* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-03-09]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html).

⁹⁸ CIHELKOVÁ, E. et al., *Světová ekonomika: regiony a integrace*, s. 33.

⁹⁹ ZEMÁNEK, J., *Čína – od roku 2011 opět symbolický Střed světa*. [online]. Euroekonom.cz, 2006 [cit. 2011-03-09]. Dostupné z [www: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-cina06>](http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-cina06).

síly a kapitálu. To je nejen ve vlastním zájmu Číny, ale i v zájmu ostatních spotřebitelů surovin. Užitečné by bylo dosáhnout s nimi shody v obchodu s přírodními zdroji.¹⁰⁰

Indie

Indie se vydala poměrně jinou cestou než-li Čínská republika a ostatní „asijské tygři“. Tato republika v rámci reformy industrializaci mírně opomněla a stala se rovnou znalostní společností se zaměřením na terciární sféru. Podíl na HDP ve finančním roce 2008/2009 činil lehce přes 20 %, což je zhruba poloviční hodnota v porovnání s Čínskou republikou. Dnes se Indie vrací k oblastem průmyslu a zemědělství a snaží se dohnat, co zanedbala.

Indie má také značně širokou průmyslovou základnu, která je odrazem snahy o celkovou soběstačnost země po dosažení nezávislosti. V souvislosti s liberalizací ekonomiky, která byla zahájena počátkem 90. let, je již většina průmyslových oblastí otevřena účasti zahraničních investorů, což přispívá ke značné expanzi výroby spotřebního zboží.

Mezi významné průmyslové obory patří v Indii zejména automobilový průmysl, který má vysoký podíl na celkovém exportu Indie, dále může být vyzdvižen textilní průmysl, i když jeho podíl na celkovém vývozu neustále klesá, důvodem je patrně konkurence čínského textilního průmyslu. Mezi další významná odvětví patří zpracování drahých kovů a výroba šperků, elektrotechnický průmysl a informační technologie, ocelářský, chemický a farmaceutický průmysl.¹⁰¹

3.3.3 Služby

Sektor služeb nabývá v posledních několika letech na důležitosti. Mnohé země přesouvají svou pozornost ze zemědělství a průmyslu právě na tento sektor. Nejlepším příkladem je Indie.

---

¹⁰⁰ WOLF, M., Jak by měla Čína vládnout světu. *Hospodářské noviny*. 2011, č. 059, s. 21.

¹⁰¹ *Indie: Ekonomická charakteristika země* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-03-09]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html).

Čína

V roce 2009 se terciární sektor podílel na HDP 42,6 procenty, což znamenalo zvýšení oproti roku 2008 o 2,5 procenta. Vysokým tempem rostou zejména oblasti komunikací, dopravy a skladování, velkoobchod a maloobchod, ubytování či stravování.¹⁰²

V Číně se v poslední době také rozvíjí turistika a služby s ní spojené. Odhaduje se, že do roku 2020 bude hlavním cílem turistiky na světě právě tato země, a že bude zaujímat čtvrté místo co do počtu turistických aktivit vlastních občanů. A na co vlastně Čína láká turisty? V současné době jsou v Číně vyhledávány dvě hlavní turistické trasy. První je tradiční trasou, zahrnující čínská politická a kulturní centra jako je Peking, Šanghaj apod. Součástí této trasy je i známá Velká čínská zeď, Zakázané město atd. Druhá trasa zahrnuje pobřežní regiony. Právě zde se mohou návštěvníci přesvědčit o obrovských změnách, ke kterým v Číně došlo v posledních desetiletích.¹⁰³

Jak bylo také zmíněno již v předcházející podkapitole, Čína investuje značné finanční prostředky do vědy a výzkumu. Výdaje na tuto oblast neustále rostou, například v roce 2009 vzrostly o zhruba 18 % oproti roku 2008 a představují 1,62 % HDP (v roce 2005 to bylo 1,34 %). V roce 2009 pokračoval také rozmach v poštovních a telekomunikačních službách.¹⁰⁴

Indie

Indie je známá právě sektorem služeb. Podíl tohoto sektoru na HDP je zhruba 65 %, což je o více jak 20 % než v případě Čínské republiky. A podíl tohoto sektoru roste i nadále.

Důležitým oborem je oblast informačních technologií. Toto odvětví nejvíce přispívá k nárůstu vývozu služeb. Za poslední roky se vývoz služeb více než ztrojnásobil. Ve světovém exportu služeb se Indie posunula na 11. místo. Vývoz služeb funguje zejména pomocí outsourcingu. Indie si vybudovala silné mezinárodní postavení díky dobré

---

¹⁰² Čína: *Ekonomická charakteristika země* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-03-12]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html).

¹⁰³ Čína, s. 60.

¹⁰⁴ Čína: *Ekonomická charakteristika země* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-03-12]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html).

pověsti indických pracovníků a kvalitě jejich práce. Rozvoj tohoto odvětví započal v 90. letech, kdy společnosti jako American Express či British Airways začaly zakládat své pobočky v Indii. V současnosti již mnoho světoznámých firem poskytuje své služby z této země. Jedná se zejména o služby jako je např. péče o zákazníky, administrativa, telefonické poradenství apod. Indická telefonická centra využívají zejména země jako USA, Velká Británie či Austrálie. Poskytování těchto služeb je katalyzátorem dalšího rozvoje jednak průmyslu informačních technologií a jednak celého terciárního sektoru.¹⁰⁵ Dle Kunešové a Cihelkové je právě outsourcing pro Indii významný neboť přispívá k růstu celé ekonomiky, životní úrovně, ke snižování chudoby a vytváření střední třídy.¹⁰⁶ Dále je tato sféra nejrychleji rostoucím odvětvím, hrající významnou roli v oblasti vytváření nových pracovních míst.

Další oblastí služeb, které je v poslední době věnována značná pozornost, je turistika. V posledních letech dochází k nárůstu turistů, vyjma roku 2007/2008, kdy došlo k poklesu, a to v důsledku světové finanční krize a teroristických útoků v Bombaji v říjnu 2008, které byly namířeny právě proti cizincům. Indie láká na 26 památek zapsaných na seznamu UNESCO. Ovšem v oblasti turistiky má Indie ještě co dohánět. Špatný je zejména stav infrastruktury, nedostatečná hotelová síť či riziko onemocnění tropickou chorobou.

V poslední době velmi populární oblastí, avšak méně obvyklou, je tzv. „zdravotní turistika“. Přibližně 15 000 zahraničních pacientů ročně podstupuje v Indii chirurgické zákroky. Důvodem je samozřejmě nízká cena.¹⁰⁷

Celou kapitolu o sektorech národního hospodářství lze shrnout takto: Čína i nadále zůstane dominantní v masové výrobě, i nadále bude pro ni významný těžký průmysl. A naopak síla Indie poroste i nadále díky oblasti softwaru, službám a lehkému průmyslu.

---

¹⁰⁵ *Indie: Ekonomická charakteristika země* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-03-09]. Dostupné z [www](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html):

<http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>.

¹⁰⁶ KUNEŠOVÁ, H.; CIHELKOVÁ, E., *Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy*, s. 289.

¹⁰⁷ *Indie: Ekonomická charakteristika země* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-03-09]. Dostupné z [www](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html):

<http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>.

3.4 Obchodní a ekonomická spolupráce s Českou republikou

Česká republika spolupracuje jak s Čínou, tak s Indií. V této podkapitole bude stručně nastíněn vývoj a zejména současný stav vzájemného obchodu.

Čína

Spolupráce České republiky s Čínou započala již za dob Československé republiky, konkrétně v roce 1949. Tato spolupráce trvá i v současnosti. Čínská lidová republika je jedním z našich nejvýznamnějších a dlouholetých obchodních partnerů v Asii. Současný vzájemný obchod se ale nevyvíjí pro naši ekonomiku příznivě. Suma současného vývozu představuje jen zlomek dřívějších hodnot. Také účast českých podniků na projektech investičního charakteru je zanedbatelná. V náš neprospěch vyznívá i spektrum vývozního sortimentu. Uplatnění čínského zboží na našem trhu je podstatně vyšší. Mezi nejvýznamnější položky čínského zboží patří potraviny, obuv, hračky, oděvy a elektronika. Naproti tomu na čínský trh se dostanou pouze ty české podniky, které jsou zaměřeny na chemické a strojírenské výrobky, ostatní produkty mají jen okrajové zastoupení. Značně záporné saldo obchodu České republiky je setrvalým problémem obchodních vztahů s Čínou. To je možné zdůvodnit čínskými administrativními opatřeními. Naproti tomu trh v České republice není omezován netarifními obchodními podmínkami.¹⁰⁸

Vývoj vzájemného obchodu ukazuje následující tabulka.

Tab. 12: Vývoj vzájemného obchodu ČR s Čínou (v mld. Kč)

Ukazatele	2001	2002	2003	2004	2005*
Vývoz	3,1	4,8	6,8	6,9	5,8
Dovoz	40,6	61,4	75,3	87,7	73,7
Saldo	-37,5	-56,5	-68,5	-80,8	-67,9

Poznámka: * Údaje leden-říjen

Zdroj: KUNEŠOVÁ, H.; CIHELKOVÁ, E. Světová ekonomika, nové jevy a perspektivy, s 280.

Česká republika by ovšem neměla vzdávat své snahy, protože Čína představuje ohromný trh s nemalými příležitostmi. Dle Kunešové a Cihelkové je třeba zintenzivnit snahy

¹⁰⁸ KUNEŠOVÁ, H.; CIHELKOVÁ, E., *Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy*, s. 279-280.

o získání přístupu do odvětví, jež mohou být v budoucnu pro naše exportéry perspektivní.¹⁰⁹

Teprve však budoucnost ukáže, zda české firmy dokážou využít příležitostí, které poskytuje otevírající se čínský trh. Kunešová s Cihelkovou tvrdí: „*rozhodující pro výraznější přítomnost českých subjektů na investičně náročném čínském trhu je spolupráce se silnými partnery v třetích zemích, subdodavatelská účast na jednotlivých projektech, případně spolupráce s domácími subjekty, která zatím vykazuje řadu problémů.*“¹¹⁰

Jak bylo zmíněno již částečně výše, tak do České republiky se z Číny dováží zejména tržní zboží (obuv, hračky atd.), dále stroje, přepravní zařízení a různé průmyslové výrobky. Naopak český vývoz do Číny tvoří zejména minerály, chemikálie a nerostné bohatství. Tyto položky vývozu dosáhly v roce 2009 enormního nárůstu. V tomto roce došlo také ke ztrojnásobení objemu vývozu tabáku a nápojů (pivo, alkohol a minerální vody), avšak i přesto je výše exportu do Číny stále velmi nízká.¹¹¹

Mezi významné české firmy obchodující s Čínskou republikou můžeme zařadit společnosti jako Škoda Praha (energetické strojírenství, Vítkovice a. s. (těžké strojírenství) či Škoda Auto, a. s. (firma prodala licenci na výrobu aut Škoda Octavia čínsko-německé joint-venture Shanghai Volkswagen).¹¹² V této souvislosti je dobré zmínit fakt, že Čína se v roce 2009 stala největším automobilovým trhem, předhonia tak Spojené státy. Škoda Auto zvýšila v období leden-červen 2010 své prodeje v Číně o 80 %. Čína se tak v roce 2010 stala největším odbytištěm Škody Auto. Obr. 7 na následující straně zobrazuje další významné země pro naši automobilku. Lze předpokládat, že výsledky, jichž Škoda Auto zásluhou Číny dosahuje budou mít i příznivý vliv na tuzemské dodavatele automobilky.¹¹³

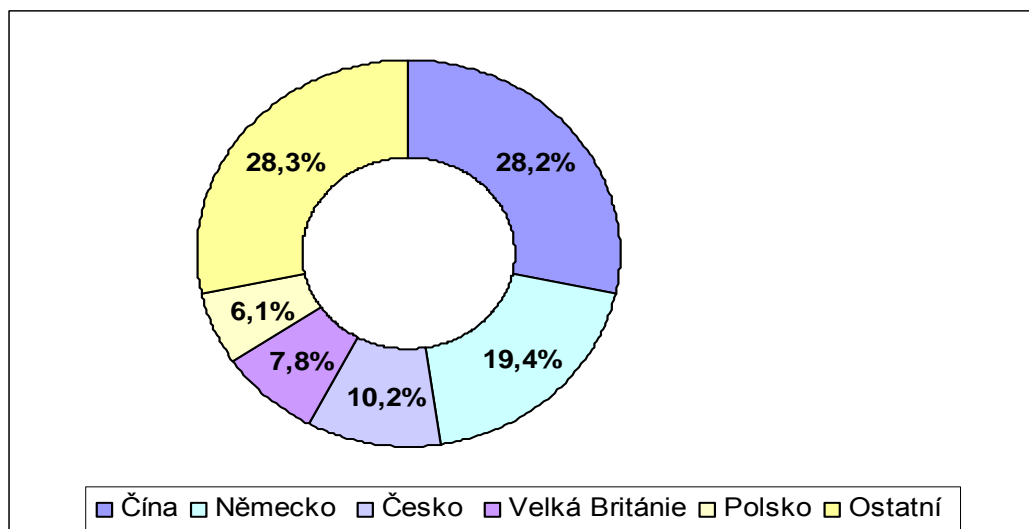
¹⁰⁹ KUNEŠOVÁ, H.; CIHELKOVÁ, E., *Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy*, s. 279-280.

¹¹⁰ Tamtéž

¹¹¹ *Čína: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-03-13]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/cina/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/cina/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.html).

¹¹² Tamtéž

¹¹³ LAVIČKA, V., Největším trhem Škody je poprvé Čína. *Hospodářské noviny* [online]. 2010, č 151 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z [www: <http://hn.ihned.cz/c1-45330070-nejvetsim-trhem-skody-je-poprve-cina>](http://hn.ihned.cz/c1-45330070-nejvetsim-trhem-skody-je-poprve-cina).

Obr. 7: Kde se nejvíce prodávají Škodovky

Zdroj: LAVIČKA, V., Největším trhem Škody je poprvé Čína. Hospodářské noviny [online]. 2010, č. 151 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z [www: <http://hn.ihned.cz/c1-45330070-nejvetsim-trhem-skody-je-poprve-cina>](http://hn.ihned.cz/c1-45330070-nejvetsim-trhem-skody-je-poprve-cina).

V březnu 2011 však přišla Mladá fronta dnes se zprávou, že i přes veškerý růst odbytu v Číně, zisky automobilky zde klesají.¹¹⁴ Tuto zprávu podpořily také Hospodářské noviny, které zdůraznily, že Čína se na ziscích Škody Auto podílí jen minimálně, a to sedmi promili z celkových tržeb. Hospodářské noviny však dále uvádějí, že Škoda Auto se chce ještě více zaměřit právě na čínský, ale také na indický trh.¹¹⁵ Tabulka 13 na následující straně ukazuje jaké má zisky automobilka v daných zemích (jsou tam zahrnuty výnosy z ocenitelných práv apod.).

Mezi čínské firmy působící v České republice patří telekomunikační společnosti Huawei a ZTE, které založily v České republice zastoupení a spolupracují s českými telefonními (mobilní i pevné linky) a datovými operátory na celé řadě projektů. Dále můžeme zmínit společnost Shanxi Yuncheng Plating Group, která vyrábí v Nymburku kotouče pro tiskařské stroje.¹¹⁶

¹¹⁴ SŮRA, J., Čína zvedá Škodě odbytu, zisky tam však klesají. *Mladá fronta Dnes*. 2011, č. 60, s. C4.

¹¹⁵ ŠITNER, R., Škoda jde do boje s Korejci silnější. *Hospodářské noviny*. 2011, č. 052, s. 13.

¹¹⁶ Čína: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-03-13]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/cina/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/cina/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.html).

Tab. 13: Kolik má Škoda Auto z výroby automobilů v cizině (mil. Kč)

	2009	2010
Čína	655	515
Indie	27	42
Rusko	6	33

Zdroj: SŮRA, J., Čína zvedá Škodě odbyty, zisky tam však klesají. Mladá fronta Dnes. 2011, roč. XXII, č. 60, s. C4.

Indie

Za dob Československa byl vzájemný obchodní vztah na velmi dobré úrovni. V Indii ve 30. letech postavila svou továrnu i firma Baťa. Československo se také podílelo na industrializaci Indie, a to prostřednictvím výstavby továren. Významnou položkou Československého exportu byly také zbrojní dodávky.

Zdálo by se, že samostatná Česká republika má tedy příhodné podmínky pro pokračování obchodních vztahů. Ovšem tento potenciál nebyl zcela využit. V 90. letech došlo k poklesu vzájemného obchodu. Českým firmám se nepodařilo uspět v několika významných tendrech, například prodej cvičných letadel vojenskému letectvu. Neuspěli jsme ani v oblasti energetických investic. Indie tak pro naši zemi představovala až sedmého nejvýznamnějšího partnera v asijském regionu. S příchodem nového tisíciletí se však situace pomalu zlepšuje. Nejvýznamnější investicí je zřejmě výstavba montážního závodu na vozy Škoda Octavia. Za další významnou oblast lze považovat vývoz obráběcích strojů.

Celkově lze tedy říci, že mezi náš nejvýznamnější sortiment lze zařadit např. karoserie a další součásti osobních automobilů, textilní stroje, sklo a skleněné výrobky, bižuterii, zařízení pro energetiku apod. Z hlediska importu se jedná zejména o bavlnu, chemikálie, textilní a kožené výrobky, elektrické a elektronické součástky a zemědělské produkty (káva, čaj, koření).

Obchod mezi Indií a Českou republikou je poměrně malý, takže každá uskutečněná obchodní transakce se přímo projeví ve výsledném saldu vzájemného obchodu.¹¹⁷ Tabulka 14 na následující straně mapuje vývoj vzájemného obchodu ze začátku tisíciletí.

---

¹¹⁷ KUNEŠOVÁ, H.; CIHELKOVÁ, E., *Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy*, s. 294.

Tab. 14: Vývoj zahraničního obchodu ČR s Indií (v mld. Kč)

Ukazatele	2001	2002	2003	2004	2005*
Vývoz	2,6	5,1	3,4	5,1	5,0
Dovoz	3,3	3,3	3,4	4,5	4,7
Saldo	-0,7	1,8	0,0	0,6	0,3

Poznámka: * Údaje leden-říjen

Zdroj: KUNEŠOVÁ, H.; CIHELKOVÁ, E. Světová ekonomika, nové jevy a perspektivy, s 295.

Jak bylo již několikrát zmíněno v této práci, Indie prožívá ekonomický boom. Právě toho by měla Česká republika využít a zintenzivnit vzájemné vztahy. Indický trh by tak mohl pomoci naší zemi k ekonomickému růstu.

Stejně jako v případě Číny i zde budou uvedeny české významné firmy působící v Indii a naopak. České investice a obchodní zastoupení v Indii mají například tyto firmy: Škoda Auto, Vítkovice a. s., CKD Blansko či Tatra Vectra Motors Ltd. Mezi indické investory v České republice řadíme Mittal Steel, Lloyd Electric – Pávata CZ (chladicí zařízení), či Spentex – Schoeller (výrobce sportovního oblečení).¹¹⁸

Z této podkapitoly je patrné, že vzájemný obchod s oběma republikami není úplně ideální. Česká republika by měla usilovat o proniknutí na tyto trhy, neboť přinášejí značné možnosti pro české exportéry.

Celá tato třetí kapitola se zabývala komparací obou ekonomik. Téměř všechny faktory vyzněly lépe pro Čínu. Následující kapitola celkově shrne současný stav a nastíní možný budoucí vývoj.

---

¹¹⁸ *Indie: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-03-13]. Dostupné z [www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/indie/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.html>](http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/indie/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.html).

4 Zhodnocení současného stavu a nástin budoucího vývoje

Konec předcházející kapitoly končil slovy, že téměř všechny faktory v současnosti vyznívají lépe pro Čínu. Zhodnocení makroekonomických ukazatelů bylo provedeno již v předcházející kapitole, proto zde bude věnována pozornost jiným činitelům, jako je například demografie, životní prostředí, chudoba aj.

Nejprve bude objasněno, proč je v současnosti čínská ekonomika na tom lépe než-li indická. A poté budou naopak uvedeny faktory, na základě nichž by se Indie mohla stát v budoucnosti nejlepší ekonomikou světa. Avšak na druhé straně budou uvedeny také příčiny, které Indii mohou brzdít v dosažení této mety.

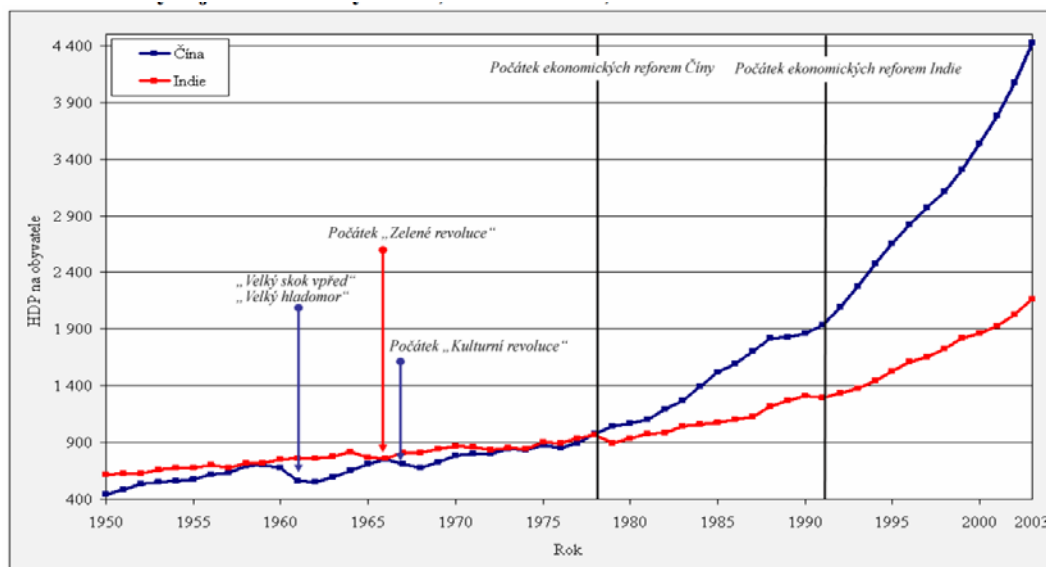
4.1 Čínská dominance – pozitiva a negativa

V této podkapitole budou uvedeny důvody, díky kterým je Čína v žebříčku světových ekonomik před Indií. V závěru budou uvedeny také problémy, se kterými se Říše středu potýká.

4.1.1 Vliv nastartování ekonomických reforem

Prvním viditelným rozdílem je období nastartování ekonomických reforem. Zatímco Čínská lidová republika započala své snahy již koncem sedmdesátých let, Indie má v tomto ohledu časovou prodlevu více jak deset let. Čas je zde faktorem, který hraje velkou roli, proto indická ekonomika zatím nedosahuje takového úspěchu. Toto tvrzení dokládá i graf na následující straně, který zachycuje vývoj HDP na obyvatele v letech 1950-2003.

Pokud se však podíváme na tempo hospodářského růstu za posledních několik let, tak zde již rozdíly nejsou tak markantní. Například v roce 2009 vykazovala čínská ekonomika hospodářský růst 10 % a Indie byla těsně pod hranicí 9 %.

Obr. 8: Vývoj HDP na obyvatele, Čína a Indie, 1950-2003

Pozn.: HDP na obyvatele podle parity kupní síly, v dolarech roku 1990

Zdroj: MUSIL, P., Srovnání regionálních rozdílů Číny a Indie ve 2. polovině 20. století, s. 11.

4.1.2 Sociální faktory

Dalším důvodem, proč je Čína v žebříčku ekonomik výše než Indie, je negramotnost indického obyvatelstva a také vyšší procento obyvatel žijících pod hranicí chudoby.

Gramotnost dospělé populace v Indii se pohybuje kolem hranice 66 %. Čína vykazuje hodnoty kolem 93 %.¹¹⁹ Negramotní jsou zejména lidé žijící na venkově. Velká část venkovských indických dětí jen těžko získá základní vzdělání. Jak uvádí Němec ve své knize: „V žádné jiné zemi na světě také není tolik analfabetů jako v Indii.“¹²⁰ Na druhé straně je Indie známá dobrými vysokoškolsky vzdělanými lidmi. Z 900 tisíc inženýrů, kteří ve světě ročně převezmou diplom, pochází 150 tisíc právě z Indie.¹²¹ Indický školský systém je totiž značně selektivní. V této zemi existují jednak prestižní univerzity, bohatě dotované státem, ale na druhé straně také existují tzv. obyčejné vzdělávací instituce, které

¹¹⁹ A bumpier but freer road. *The Economist*. 2010, č. 6, s. 68.

¹²⁰ NĚMEC, P., *Indie jako výzva a jako partner*, s. 28.

¹²¹ KUNEŠOVÁ, H.; CIHELKOVÁ, E., *Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy*, s. 288.

jsou téměř bez podpory. Avšak v posledních letech se začíná věnovat pozornost místům, kde je vzdělání téměř nedostupné, tedy venkovu mezi chudé rolníky.¹²²

Dalším již zmíněným problémem je bída. Obě země, jak Čína tak Indie, se potýkají se stejným problémem a tím je narůstání rozdílů ve společnosti. Na jedné straně nesmírné bohatství, na straně druhé nesmírná bída. S tím je také spjat rozdíl mezi městem a venkovem.

V Indii ovšem žije větší procento obyvatel pod hranicí chudoby než v Číně. Avšak od zahájení reforem v 90. letech se toto procento neustále snižuje. Němec uvádí, že v roce 1993 bylo podle oficiálních statistik pod hranicí bídý 36 % obyvatelstva. V roce 2000, ze kterého pochází poslední oficiální údaje, žilo pod touto hranicí „jen“ 26 %. Ovšem absolutní počet chudých obyvatel klesá mnohem pomaleji, důvodem je růst počtu obyvatelstva. Němec ovšem dále upozorňuje, že čísla mohou být zavádějící. Indické statistiky totiž vycházejí ze spotřeby potravin a chudý je tedy ten, kdo nemá dostatečný přísun potravin. Naproti tomu statistiky Světové banky vycházející z příjmu, v roce 2000 uváděly, že jeden ze tří Indů má méně než jeden dolar denně a čtyři z pěti Indů pak měli k dispozici méně než 2 dolary na den. Avšak i podle těchto kritérií se počet chudých snižuje.¹²³ Bill Emmott má ve své knize zprávu Světové banky z roku 2004/2005, která uvádí, že 33,6 % populace, tedy kolem 370 milionů lidí, mělo příjmy nižší než jeden dolar denně.¹²⁴ To vypovídá o tom, že s chudobou bude Indie bojovat ještě řadu let.

Indická vláda vyhlásila několik programů pro boj s chudobou. Tyto programy zahrnují zvyšování zaměstnanosti, budování obydlí pro nejchudší vrstvy, zdravotnickou výchovu, zajištění vody a elektřiny.¹²⁵ Němec však přesto poukazuje na to, že Indie vykazuje v boji s bídou pomalejší pokroky než Čína.

---

¹²² NĚMEC, P., *Indie jako výzva a jako partner*, s. 28.

¹²³ Tamtéž, s. 46-47.

¹²⁴ EMMOTT, B., *Rivals How the Power Struggle Between China, India and Japan will Shape Our Next Decade*, s. 131.

¹²⁵ KUNEŠOVÁ, H.; CIHELKOVÁ, E., *Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy*, s. 289.

4.1.3 Ostatní faktory

Čína také, na rozdíl od Indie, začala hojně využívat přímých zahraničních investic. Indická republika spíše prosazovala soběstačnost. V Číně se tak začaly zakládat již výše zmiňované ekonomické zóny, které lákaly a stále lákají řadu investorů. Dle KRAFTa a FÁRKA svou roli sehrává i vysoký stupeň etnické sounáležitosti zámořských Číňanů, kteří do své mateřské země transferují velké objemy kapitálu (podstatně více než Indové, přestože indické komunity v řadě zemí ekonomicky prosperují), proto právě velký podíl přímých zahraničních investic přichází z Tchaj-wanu, Hongkongu, Singapuru a dalších zemí jihovýchodní Asie.¹²⁶

Investice všeobecně jsou pro Čínu významné, což píše také BILL EMMOT ve své knize, který poukazuje zejména na to, že vysoká míra investic je jednou z věcí, kterou se Čína odlišuje od ostatních východoasijských zemí. Velké množství peněz je vynakládáno na továrny, infrastrukturu a další dlouhodobá aktiva. I díky investicím dosahuje Čína vysokého tempa růstu.¹²⁷

Další problém bývá také spatřován v tom, že Indové při svých reformách pozapomněli na pracovní trh, který je stále velmi regulovaný.

Jako další výhoda na straně obyvatel Číny se jeví, dle KRAFTa a FÁRKA, adaptabilita podnikatelských subjektů spolu s flexibilitou v pracovní oblasti, která vytváří příznivé zázemí pro podnikání v průmyslově rozvinutých enklávách. Rychlý rozvoj čínského zpracovatelského průmyslu tlumí sociální pnutí i tím, že poměrně plynule vstřebává pracovní síly, které jsou uvolňované z venkovských oblastí.¹²⁸ Indický průmysl sice vykazuje strmý nárůst, ale stále s velkým odstupem za Čínou. Mezi obory, které se již úspěšně rozvinuly patří například výroba vozidel, oceli, hliníku a také farmaceutický průmysl.

---

¹²⁶ KRAFT, J.; FÁREK, J., *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*, s. 134.

¹²⁷ EMMOT, B., *Rivals How the Power Struggle Between China, India and Japan will Shape Our Next Decade*, s. 60.

¹²⁸ KRAFT, J.; FÁREK, J., *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*, s. 134.

V neposlední řadě musí být zmíněn i problém s korupcí. Korupce je charakteristická pro obě země. Je podpořena velmi nízkými příjmy státních úředníků. V případě Číny byla korupce s nástupem komunistické strany k moci v roce 1949 prakticky zlikvidována, avšak během ekonomických reforem, které vytvořily nebývalé možnosti pro úplatkářství, se korupce objevila znovu a ve velkém množství. V roce 1998 vyhlásila Čínská republika válku proti korupci s odůvodněním, že úplatkářství, zneužívání pravomocí a podobné trestné činy ohrožují vedoucí úlohu Komunistické strany Číny. Protikorupční tažení provází rozsáhlé postihy, ale přesto všechno se jí nedaří odstranit a je i tak nadále závažným ekonomickým problémem této země.¹²⁹

Indie je v porovnání s Čínou na tom ještě o něco hůře, o čemž svědčí zpráva mezinárodní organizace Transparency International, jež každoročně vydává žebříček zemí od nejméně zkorumpovaných po nejvíce zkorumpované. V roce 2010 zaujímal Čína 78. místo, Indie se umístila o 9 příček za ní, tedy na 87. místě. Do průzkumu bylo zapojeno 178 zemí. Pro zajímavost Česká republika obsadila 53. příčku.¹³⁰

Dalším velkým problémem začíná být boj se znečištěným životním prostředím. Tento stav v současné době trápí více Čínskou republiku. Její rozloha spolu s jejími stále se zvyšujícími nároky na energie, zejména závislost na uhlí, dále změna v chování obyvatel, mají dramatický dopad právě na životní prostředí. Podle zprávy Světové banky z roku 1998 se z 20 nejznečištěnějších měst světa nachází 16 v Číně. Tato zpráva dále uvádí, že Čína je odpovědná za špatný vzduch i v některých japonských a korejských městech. Čína je také druhým největším producentem oxidu uhličitého (CO₂), což dokládá i obr. 9 na následující straně.

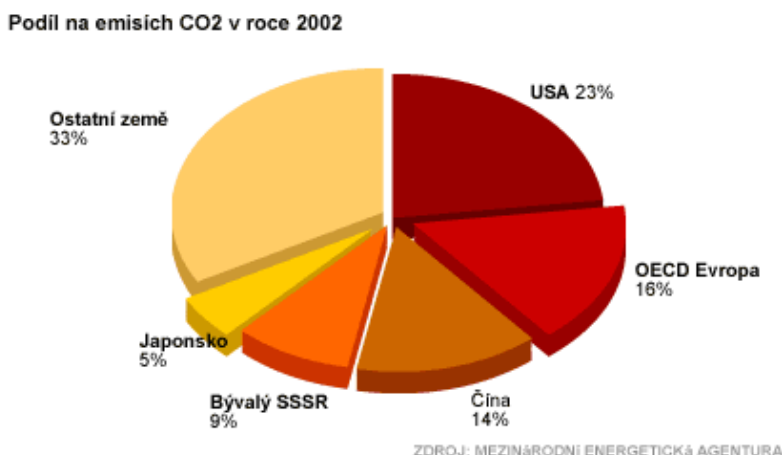
Závěrem této podkapitoly lze říci, že za úspěchem čínské ekonomiky stojí reformy a otevření se světu. Díky tomu se z Číny stala nejen hospodářská supervelmoc, ale také jedna z ekonomik nejvíce integrovaných do globálního trhu. Čína je zkrátka země s rostoucím vlivem. Čína si však sama potřebuje teprve ujasnit, jak se svým vlivem naloží.

---

¹²⁹ KUNEŠOVÁ, H.; CIHELKOVÁ, E., *Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy*, s. 276.

¹³⁰ Corruptions Perceptions Index 2010 Results. [online]. Berlin: Transparency International, 2010 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z [www: <http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/results>](http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/results).

Martin Wolf, hlavní komentátor Financial Times, se domnívá, že Čínská republika musí začít definováním národních zájmů. Hlavní zájem Číny by měl spočívat v globálním ekonomickém a politickém prostředí, které bude stabilní a mírové. Pouze v takovém světě si může Čína udržet nynější rozvoj.¹³¹

Obr. 9: Podíl na emisích CO₂ v roce 2002

Zdroj: Moderní Čína [online]. BBC News [cit. 2011-03-14]. Dostupné z www: http://www.bbc.co.uk/czech/specials/1920_modern_china/page6.shtml.

A jaké jsou plány Číny do budoucna? V první polovině měsíce března 2011 zasedl Národní lidový kongres, za účelem schválení akčního plánu vlády na příštích pět let. Jako hlavní cíl tento kongres vytyčil spuštění restrukturalizace ekonomiky. Čínská vláda se tak odvrací od mantry růstu za každou cenu, ale zaměří se více na kvalitu a především na dlouhodobou udržitelnost. Průměrný roční růst HDP se má snížit na 7 %. Změna ekonomiky má být postavena zejména na třech pilířích: zvýšení vlastní spotřeby, rozvoji nových strategických průmyslových odvětvích a důsledné ochraně životního prostředí.¹³²

Dále se také očekává pokles exportu, na což upozorňuje nejen časopis Ekonom, ale také Hospodářské noviny, které uvádějí, že hlavními cíli v oblasti zahraničního obchodu jsou: stabilizování vývozu, zvýšení dovozu a snížení přebytků. Čínská vláda očekává, že dovoz

¹³¹ WOLF, M. Jak by měla Čína vládnout světu. *Hospodářské noviny*. 2011, č. 059, s. 21.

¹³² HÝL, P., Z. „vyrobena v Číně“ bude „navrženo v Číně“. *Ekonom* [online]. 2011, č. 12 [cit. 2011-03-28]. Dostupné z www: <http://ekonom.ihned.cz/c1-51195520-z-vyrobeno-v-cine-bude-navrzeno-v-cine>.

v roce 2011 poroste rychleji než vývoz a podíl přebytku obchodní bilance na HDP by měl být pod 3,1 procenta, tedy nižší než v roce 2010.¹³³

Dalším z úkolů této pětiletky je také pokračovat ve zlepšování ochrany duševního vlastnictví, především v oblasti technologických patentů.¹³⁴

4.2 Indie – faktory hovořící pro tuto zemi

Obě země, jak Indie tak Čína, mají do budoucna velký potenciál, na tom se shodují snad všichni autoři odborné literatury. Ovšem rozdílné názory lze pozorovat, pokud se dostane na téma, kdo bude v příštích letech světovou jedničkou. Zatímco někteří autoři pasují do této role jednoznačně Čínu, a to na základě jejích dosavadních impozantních výsledků, tak v posledních letech se můžeme, čím dál častěji, setkat s názorem, že budoucí možnou světovou jedničkou se stane Indie. S touto tezí souhlasí také například Josef Zemánek, který na stránkách serveru euroekonom.cz píše, že: *„Pokud v současnosti označujeme za kandidáta na pozici světové hospodářské supervelmoci 21. století Čínu, dopouštíme se „drobné nepřesnosti“ – zapomínáme na Indii. Tu přitom opomíjíme zcela neprávem. Hospodářský potenciál Indie je totiž v mnoha ohledech daleko větší, než je tomu v případě Číny.“*¹³⁵

Na druhé straně Němec poukazuje na to, že nad růstem indického hospodářství se vznáší také mnoho otazníků. Ti největší skeptici dokonce nevylučují ani kolaps celé společnosti v důsledku nezvládnutých sociálních problémů či výbuchu náboženské nesnášenlivosti. Ty nejčernější scénáře nevylučují ani rozpad státu. Avšak naproti tomu Němec uvádí, že Indie dosud dokázala své potíže jakžtakž zvládat, a to i takové problémy, které by dokázaly položit většinu západních vlád.¹³⁶

---

¹³³ WOLF, M. Jak by měla Čína vládnout světu. *Hospodářské noviny*. 2011, č. 059, s. 21.

¹³⁴ HÝL, P., Z „vyrobena v Číně“ bude „navrženo v Číně“. *Ekonom* [online]. 2011, č. 12 [cit. 2011-03-28]. Dostupné z [www: <http://ekonom.ihned.cz/c1-51195520-z-vyrobeno-v-cine-bude-navrzeno-v-cine>](http://ekonom.ihned.cz/c1-51195520-z-vyrobeno-v-cine-bude-navrzeno-v-cine).

¹³⁵ ZEMÁNEK, J., *Indie - rozvojová země s obrovským hospodářským potenciálem* [online]. Euroekonom.cz, 2006 [cit. 2010-09-09]. Dostupné z [www: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-indie>](http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-indie).

¹³⁶ NĚMEC, P., *Indie jako výzva a jako partner*, s. 21.

Autor také dále připomíná, že podobné pochybnosti se v 80. letech minulého století objevovaly také v případě Číny. Když Teng Siao-Pching přišel s tezí socialistického tržního hospodářství celý svět se usmíval. Dnes už se však nesměje nikdo.

Nyní už konkrétně k faktorům, díky kterým by Indie mohla zaujmout lepší postavení mezi světovými ekonomikami a dostat se tak před svého největšího rivala – Čínu.

4.2.1 Služby a jazyk

Velkou výhodou Indů je, že jejich úředním jazykem je, vedle hindštiny, také angličtina. Uvádí se, že v Indii žije několik desítek milionů mladých, vzdělaných a anglicky mluvících lidí, což prakticky odpovídá stejnému počtu mladých, vzdělaných a anglicky mluvících lidí v celé Evropské unii.¹³⁷ V Indii pracují také nejlepší světoví programátoři a i díky tomu je Indie nejoblíbenějším místem zahraničních společností pro outsourcing. Indiští programátoři jsou vyhledáváni zejména od konce devadesátých let. Své pobočky má zde celá řada softwarových společností (Microsoft), výrobci počítačové techniky (HP, IBM, Dell) a mnoho dalších.

S tím právě souvisí i velký rozvoj sektoru služeb. Jak již bylo několikrát v této práci zmíněno, právě sektor služeb je tahounem indické ekonomiky. A tento sektor může být i dobrým příslibem do budoucna. Na tom se shoduje mnoho autorů odborné literatury, včetně KRAFTa a FÁREK, kteří uvádějí: „*Podíl sektoru služeb na tvorbě HDP přesahuje jednu polovinu a pokud Indie setrvá na cestě nastoupené růstové trajektorie, stane se zřejmě první velkou rozvojovou zemí, kde k „odstartování“ rozvoje vedla mobilizace intelektuální či mozkové kapacity spíše než těžba surovin anebo levná pracovní síla ve zpracovatelském průmyslu.*“¹³⁸

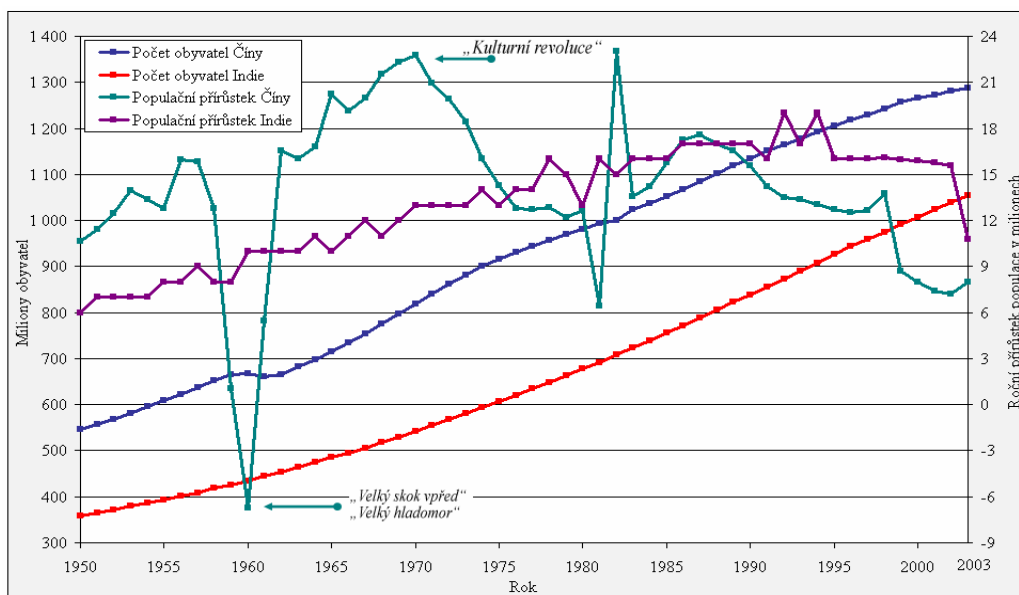
---

¹³⁷ NĚMEC, P., *Indie jako výzva a jako partner*, s. 21.

¹³⁸ KRAFT, J.; FÁREK, J., *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*, s. 132.

4.2.2 Demografie

Další plus ve prospěch Indie je jednoznačně demografie. Počet obyvatel v obou zemích roste. To také dokládá obr. 10. Avšak v Indii je více než polovina populace mladší jak 25 let. A jak uvádějí Kraft s Fárkem, tak podíl obyvatel v aktivním věku se bude i nadále zvětšovat.¹³⁹

Obr. 10: Populační vývoj Číny a Indie 1950-2003

Zdroj: MUSIL, P., Srovnání regionálních rozdílů Číny a Indie ve 2. polovině 20. století, s. 9.

Naproti tomu Čína čelí hospodářské a sociální hrozbě. Na přelomu 70. a 80. let byla v Čínské republice zavedena tzv. politika jednoho dítěte. Důvodem bylo zabránit populačnímu růstu, protože prudký nárůst počtu pracovních sil nebude moderní ekonomika schopna absorbovat. Politika jednoho dítěte bývala, a stále bývá, velmi kritizována především v souvislosti s vynucenými potraty. S tím také souvisí další problém. Politika jedna rodina – jedno dítě vedla také k tomu, že chlapci jsou preferovaní před dívkami. V 90. letech tak připadalo na 100 narozených děvčat zhruba 117 chlapců, v některých provinciích s převahou venkovského obyvatelstva to bylo až 140 chlapců na 100 děvčat. Pro srovnání, celosvětový průměr v té době činil 106 chlapců na 100 dívek.¹⁴⁰ Lze se také domnívat, že určité procento holčiček není oficiálně zaregistrováno, ale pokud by uváděný

¹³⁹ KRAFT, J.; FÁREK, J., *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*, s. 136.

¹⁴⁰ OBUCHOVÁ, L., *Číňané 21. století, dějiny – tradice – obchod*, s. 217.

nepoměr mezi pohlavími pravdivě odrážel skutečnost, znamenalo by to, že v roce 2020 nebude mít možnost získat partnerku více než 10 milionů mladých Číňanů. Čínská vláda tak v důsledku této situace musela přijmout řadu opatření. Například lékaři mají zakázáno sdělovat rodičům pohlaví nenarozeného plodu.¹⁴¹

Dalším, avšak neméně důležitým, důsledkem provádění této demografické politiky se stává velmi závažný problém se stárnutím populace. Podíl mládeže pod 15 let v období 1980-1993 klesl o 13 %, v 90. letech představovala tato skupina necelých 27 % a v roce 2008 19 %. Čína se tak začíná potýkat s nedostatkem ekonomicky aktivního obyvatelstva.¹⁴² Složení čínského obyvatelstva zachycuje tab. 15. Naproti tomu je Indie „mladou zemí“. V roce 2009 byl podíl mládeže pod 15 let okolo 31 %, což je podstatně více než v případě Číny.¹⁴³

Tab. 15: Struktura čínského obyvatelstva (2008)

Podle pohlaví		Věková struktura obyvatel		
Muži	Ženy	do 15 let	15-60 let	nad 60 let
51,5 %	48,5 %	19 %	69 %	12 %

Zdroj: Statistické komuniké z Čínské lidové republiky na rok 2010. [online]. Peking: Čínský statistický úřad [cit. 2011-03-16]. Dostupné z [www: <http://www.stats.gov.cn/english/newsandcomingevents/t20090226_402540784.htm&rurl=translate.google.cz&usg=ALkJrhiFCDn7RSfESGvanVzZCGpvCkDpLw>](http://www.stats.gov.cn/english/newsandcomingevents/t20090226_402540784.htm&rurl=translate.google.cz&usg=ALkJrhiFCDn7RSfESGvanVzZCGpvCkDpLw).

Americké středisko pro mezinárodní a strategické studie varovalo, že do roku 2050 bude mít Čína více než 438 milionů lidí starších šedesáti let, z nichž více než 100 milionů bude starších osmdesáti let. V té době na každého člověka staršího šedesáti let bude připadat jen 1,6 osoby v činném věku, zatímco v roce 1975 to bylo 7,7 práce schopného člověka na jednoho důchodce.¹⁴⁴ Důvodem je také zlepšená zdravotní péče, snížení přirozeného přírůstku obyvatel a prodloužení průměrné délky života. Na státní penze se tak nedá příliš

¹⁴¹ BECKER, J., *Čína na přelomu století*, s. 217.

¹⁴² OBUCHOVÁ, L., *Číňané 21. století, dějiny – tradice – obchod*, s. 192-193.

¹⁴³ India [online]. UNdata World of Information [cit. 2011-02-22]. Dostupné z [www: <http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=India#Social>](http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=India#Social).

¹⁴⁴ Čínská politika jednoho dítěte končí, Šanghaj se bojí stárnutí populace. *Lidové noviny* [online]. 2009 [cit. 2011-02-26]. Dostupné z [www: <http://www.lidovky.cz/cinska-politika-jednoho-dite-konci-sanghaj-se-boji-starnuti-populace-1m6-/ln_zahranici.asp?c=A090724_101700_ln_zahranici_glu>](http://www.lidovky.cz/cinska-politika-jednoho-dite-konci-sanghaj-se-boji-starnuti-populace-1m6-/ln_zahranici.asp?c=A090724_101700_ln_zahranici_glu).

spoléhat. I přesto, že má Čína vytvořenou hustou penzijní síť, tak se lze domnívat, že i při svých ekonomických úspěších nebude mít dostatek finančních prostředků na pokrytí všech důchodových dávek.¹⁴⁵

V této souvislosti Becker upozorňuje na to, že tato politika byla vypracována hrstkou lidí bez důkladného zvážení všech důsledků a bez konzultací s odborníky. Dále také zmiňuje, že politika jednoho dítěte byla někdy vynucována brutálními metodami. Kdo se nepodřídil daným kvótám přišel o dům či dobytek. Ženy, které nedobrovolně otěhotněly, byly zatýkány a nuceny k potratům dokonce i v 8. měsíci těhotenství. I přes nevybíravé metody tato politika nedosáhla svého cíle.¹⁴⁶ Od této politiky se postupně začíná upouštět.

4.2.3 Ostatní faktory

Dalším pozitivem může být například fakt, že Indie je největší demokratickou zemí na světě, zatímco Čínská lidová republika je stále zemí komunistickou. Výhodou Indie může také být, že její politika vychází z britských demokratických tradic, které jsou zakotveny v indické ústavě.

Avšak demokracie na druhou stranu může zpomalovat vládní rozhodnutí díky zdlouhavému hlasování, schvalování apod. V případě Číny tak může být snazší i rychlejší něco prosadit. V konečném důsledku však demokracie samozřejmě přispívá k větší sociální a politické stabilitě a také poskytuje více bezpečné prostředí pro investory.¹⁴⁷

Dalším významným faktorem může být i tempo hospodářského růstu. Časopis *The Economist* očekává, že indické tempo růstu bude větší než čínské již během tří až pěti let. Čína by měla růst tempem zhruba 8 %. Zatímco u Indie se očekávají hodnoty v rozmezí 9-10 %. Dále tento článek poukazuje také na to, že během příštích dvaceti až

---

¹⁴⁵ OBUCHOVÁ, L., *Číňané 21. století, dějiny – tradice – obchod*, s. 192-193.

¹⁴⁶ BECKER, J., *Čína na přelomu století*, s. 330-332.

¹⁴⁷ EMMOT, B., *Rivals How the Power Struggle Between China, India and Japan will Shape Our Next Decade*, s. 121.

pětadvaceti let poroste Indie rychleji než všechny velké země. Dlouhodobější předpovědi líčí také podobně optimistické vyhlídky.¹⁴⁸

K dalšímu ekonomickému růstu může dále přispět i fakt, že ustupují staré společenské překážky. Například dívky a příslušníci nižších kast začínají mít lepší přístup ke vzdělání. A celkově se zlepšuje vzdělávací systém v Indii. Důraz kladený na vzdělání vede k tomu, že v mnoha technických oborech je kvalifikace Indů větší než například Američanů. Dalším zajímavým poznatkem je také to, že osmdesát procent doktorátů z přírodních věd na amerických univerzitách dnes získávají cizinci, převážně z Asie. Indie produkuje ročně 1,3 milionu vysokoškolských absolventů a konkurence je tak vysoká.¹⁴⁹

Vzdělání, to je další faktor hrající pro Indii. Obyvatelé Indie mají na jedné straně problémy s negramotností, na straně druhé však mají kvalitní vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo. Indové jsou vyhledáváni zejména v oblasti výpočetní techniky. Jsou špičkoví v práci se softwarem, mají výborné matematické znalosti, ovládají nejnovější multimediální technologie atd. V tomto ohledu často překonávají své americké protějšky.¹⁵⁰

Nejen vzdělávací systém, ale i mnoho dalších faktorů, dokazují, že Indie je země plná protikladů.

4.3 Faktory hovořící proti Indii

V této podkapitole budou naopak uvedeny možné důvody, které mohou zbrzdit Indii na cestě stát se světovou ekonomikou číslo jedna.

---

¹⁴⁸ A bumpier but freer road. *The Economist*. 2010, č. 6, s. 67.

¹⁴⁹ KUNEŠOVÁ, H.; CIHELKOVÁ, E., *Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy*, s. 288.

¹⁵⁰ A New World Economy. *BusinessWeek* [online]. 2005 [cit. 2011-02-16]. Dostupné z [www: <http://www.businessweek.com/magazine/content/05_34/b3948401.html>](http://www.businessweek.com/magazine/content/05_34/b3948401.html).

4.3.1 Negramotnost

Problémům s negramotností již byla věnována první podkapitola. Právě negramotnost byla uvedena jako jedna z příčin, proč je v současné době čínská ekonomika na tom lépe než indická.

Proto zde jen krátce. Pracovní síla je v Indii sice mladá, ale čtyřicet procent je negramotných a dalším čtyřiceti procentům chybí kompletní školní docházka.¹⁵¹ Indická vláda proti tomuto nepříznivému stavu bojuje. Například zavedla program „Vzdělání pro všechny“, jehož výsledkem má být zvýšení zaměstnanosti mladých Indů, a tak umožnit další nárůst spotřeby.

4.3.2 Infrastruktura

Za infrastrukturu bývá Indie velmi často kritizována. A právě špatná infrastruktura může přibrzdit indickou ekonomiku. Němec se nad touto problematikou ve své knize zamýšlí: „*Vlastně je s podivem, že indické hospodářství dosahuje takových výkonů, když se nemůže opřít o solidní infrastrukturu.*“ Sny o růstových hodnotách na hranici 10 procent se tak mohou rychle rozplynout, nedojde-li rychle k nápravě.¹⁵²

Na infrastrukturu, jako jeden z nedostatků indického hospodářství, upozorňuje i časopis *The Economist*, který píše, že stav indických silnic je opravdu hrozný. Nejen díry v silnicích, ale také nefunkční osvětlení, nezpevněné vesnické cesty, neustálé kličkování ve městech apod.¹⁵³

Vláda již nastartovala několik projektů modernizace infrastruktury, např. projekty modernizace přístavů, avšak tyto projekty nedrží krok s exportem, který v posledních letech narůstá. V důsledku modernizace přístavů se však problém přesouvá dále do vnitrozemí. Němec uvádí, že technický stav značného počtu železničních tratí ustrnul na úrovni roku 1947. To má dále za následek, že se velká část přepravy přesouvá

---

¹⁵¹ A bumpier but freer road. *The Economist*. 2010, č. 6, s. 68.

¹⁵² NĚMEC, P., *Indie jako výzva a jako partner*, s. 52.

¹⁵³ A bumpier but freer road. *The Economist*. 2010, č. 6, s. 68.

ze železnice na silnice, které jsou však v dezolátním stavu, jak již bylo zmíněno výše. I přesto, že vláda realizuje mnoho projektů i v této oblasti, tempo výstavby zdaleka nestačí. Indie investuje do stavby moderních silnic však jen 0,7 % hrubého domácího produktu, zatímco Čína investuje do této oblasti 3 % HDP. Indická síť je ve srovnání s Čínou pouze třetinová a je v daleko horším stavu.¹⁵⁴

4.3.3 Ostatní faktory

Indie je velmi rozmanitá země. Na území jednoho státu žije mnoho ras, kultur a vyskytuje se zde také mnoho velkých náboženství. Toto vše může vést ke sporům uvnitř státu. Určitým částem země jde například o větší nezávislost, avšak některá další území bojují dokonce i za odtržení od Indie. Toto tvrzení dokládá i Němec, který ve své knize uvádí: „Ona „multikulturnost“, o které tolikrát mluvil Nehru, ona jednota v mnohosti zakrývá nejedno riziko.“¹⁵⁵

Zde je také vhodné se zmínit o nevyřešené otázce Kašmíru a s tím spojené dlouholeté napětí mezi sousedním Pákistánem. Avšak jak upozorňují Kraft s Fárkem, tak ve vztahu k Pákistánu je patrný oboustranný příklon k mírovému dialogu.¹⁵⁶

Další překážkou může být právě velký počet náboženství na jednom území. Mezi různými etniky a náboženskými skupinami panuje napětí. Největší neshody lze zřejmě pozorovat mezi muslimy a hinduisty. K muslimské komunitě se v Indii hlásí zhruba 13 % obyvatel, větší část muslimů odešla po oddělení Pákistánu právě tam. Indičtí muslimové se zatím nedali strhnout ideologií terorismu. Němec se však domnívá, že to by se mohlo změnit, v důsledku tlaku právě hinduistické většiny, která je nespokojena se státní politikou, která upřednostňuje, podle nich, náboženské menšiny a z nich právě nejvíce muslimy.¹⁵⁷

Dalším významným faktorem, který může být překážkou pro Indii je nízká míra investic. Začátkem nového tisíciletí Indie investovala čtvrtinu svého HDP, zatímco Čína investovala

---

¹⁵⁴ NĚMEC, P., *Indie jako výzva a jako partner*, s. 52.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 34-35.

¹⁵⁶ KRAFT, J.; FÁREK, J., *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*, s. 134.

¹⁵⁷ NĚMEC, P., *Indie jako výzva a jako partner*, s. 35-38.

více jak 40 %. To, že Indie investuje méně má hned několik příčin, tak například velkou překážkou je byrokracie, dále již zmiňovaná nedostatečná technická a dopravní infrastruktura a také problémy se zásobováním elektřinou a telefonními sítěmi.¹⁵⁸

Právě elektrická energie je také jedním z hlavních limitujících faktorů rozvoje indického hospodářství. Problémem indické energetiky současnosti je nejen nízký instalovaný výkon sám o sobě, ale i nízká disponibilita elektráren a také vysoké technické a komerční ztráty. V Indii jsou časté odstávky a výpadky. Důvodem však není jen technický stav zařízení, ale v některých případech i nedostatek uhlí, ačkoli Indie má čtvrté největší zásoby na světě. Vláda si je této špatné situace vědoma a upravuje legislativu a také uvolňuje peníze na modernizaci vybraných elektráren. Předpokládá se, že realizaci takového projektu Indové sami nezvládnou, což otevírá možnost pro zahraniční investory, včetně českých.¹⁵⁹

Jestliže u Číny byl uveden problém se znečištěným ovzduším, tak u Indie musí být zmíněna otázka, jež se týká znečištění vody. Objem odpadních vod vypouštěných do kanálů a do řek stoupá rychleji než kapacita úpraven. Rostoucí počet obyvatel současně zvyšuje nároky na dodávky vody, především v zemědělství, které pohltí více než 80 % veškeré spotřeby vody v této zemi. Indie tedy bude muset značně zvýšit vodohospodárnost.¹⁶⁰

Problémů, se kterými se Indie potýká je jistě ještě mnohem více. Zde byly zmíněny jen ty nejzákladnější.

4.4 Boj o pozici světového ekonomického leadera

Tato kapitola byla věnována zhodnocení celkového stavu a možnostem do budoucna. Bylo poukázáno na faktory, díky kterým by se jedna z republik mohla stát světovým ekonomickým leaderem. Ovšem je nutné upozornit také na to, že získat tuto pozici nebude

---

¹⁵⁸ KUNEŠOVÁ, H.; CIHELKOVÁ, E., *Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy*, s. 290.

¹⁵⁹ NĚMEC, P., *Indie jako výzva a jako partner*, s. 52.

¹⁶⁰ KUNEŠOVÁ, H.; CIHELKOVÁ, E., *Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy*, s. 290.

snadné a není vůbec jisté, zda opravdu někdy této mety dosáhnou. Velkým rivalem bude zajisté ekonomika Spojených států, tedy v současnosti nejlepší ekonomika světa.

Lze se také domnívat, že boj o příčku nejvyšší nesvedou jen tyto tři země. Konkurence v současném světě je veliká. Za hlavní kandidáty bývají často označovány, vedle Číny a Indie, i ostatní země z uskupení BRIC. Zkratka BRIC označuje země Brazílie, Ruska, Indie a Číny a byla poprvé použita investiční bankou Goldman Sachs v roce 2001. Podle názoru Goldman Sachs se mají tyto ekonomiky v roce 2050 vzhledem ke svému rychlému růstu stát dominantními ekonomikami světa. V roce 2009 odpovídala velikost jejich ekonomiky celé západní Evropě.¹⁶¹

Je možno rovněž předpokládat, že během tohoto století mohou začít vzkvétat i jiné ekonomiky světa, které též mohou projít rychlým ekonomickým vývojem a překvapit tak celý svět.

Závěrem lze konstatovat, že je velmi obtížné odhadnout, kdo bude za padesát či za sto let na pozici světové jedničky. Co se týče Indie a Číny, tak obě země k tomu mají dobře nakročeno. A nám nezbývá než sledovat, jak si s tím obě ekonomiky poradí, zda udrží tempo dosavadního rozvoje a splní tak cíle, které si stanovily nebo zůstanou za svými očekáváními.

---

¹⁶¹ *Výběr ETF podle regionů* [online]. Finance Zlín: obchodník s cennými papíry [cit. 2011-03-18]. Dostupné z [www: <http://www.financezlin.cz/upload.cs/a/afbe3dc4_0_etf_2._dil.pdf>](http://www.financezlin.cz/upload.cs/a/afbe3dc4_0_etf_2._dil.pdf).

Závěr

21. století, zejména jeho druhá půle, patří Asii. Na začátku všeho bylo Japonsko, Jižní Korea či Singapur. Tyto země prošly hospodářským rozmachem v posledních dekádách minulého století, tedy v době, kdy Čína s Indií byly teprve na začátku své cesty.

Z diplomové práce má být patrné, že obě země od té doby dosáhly velkých úspěchů, zejména tempo ekonomického růstu je obdivuhodné.

Jedním z cílů diplomové práce bylo zjistit, co stojí za tímto úspěchem. Vše odstartovaly ekonomické reformy, v případě Číny koncem sedmdesátých let, v případě Indie šlo o léta devadesátá. Co se týká současné ekonomické situace, je na tom Čína v porovnání s Indií přeci jen o něco lépe. Dosahuje vyššího tempa hospodářského růstu, má menší problémy s inflací a nezaměstnaností. Zahraniční obchod též vykazuje lepší výsledky v případě Čínské lidové republiky. Naopak ve prospěch Indie hovoří jiné faktory, zejména demografické. Indie má mnohem mladší obyvatelstvo než-li Čína. Další devízou této země je angličtina jakožto úřední jazyk a velmi dobře rozvinutý sektor služeb. A pokud Indie zapracuje na oblastech jako je například infrastruktura či vzdělávání, může se svému čínskému rivalovi velmi brzy přiblížit či dokonce zaujmout jeho pozici.

Z práce má také vyplynout, že zejména podle příjmu na obyvatele, ale i dalších ukazatelů, jsou stále obě země řazeny mezi rozvojové. Ovšem jejich přitažlivost tkví ve velikosti jejich trhu, v levné pracovní síle, zdrojích a ambicích stát se celosvětově respektovanými hospodářskými velmocemi. Tuto skutečnost lze doložit značným přílivem přímých zahraničních investic.

Dnešní svět se vyvíjí velmi rychle a velmi nečekaně. Kdo by si před pár desítkami let dokázal představit, že právě vyspělé západní země budou mít strach z globalizace. Konkrétně ze ztráty pracovních míst, technologického náskoku apod. Dnes to jsou právě Indie a Čína, které umí využít své velikosti, geografické polohy a počtu obyvatel.

Jak bylo v této práci několikrát zmíněno, existuje mnoho studií, které pasují do pozice světové ekonomické velmoci tu či onu zemi. Dlouhodobé prognózy jsou však v mnohém ošidné, ale rozhodně by je zbytek světa neměl brát na lehkou váhu.

Bude velmi zajímavé sledovat obě země i nadále a za pár let zjistit, zda prognózy byly pravdivé či nikoliv.

Seznam použité literatury

Monografie

BECKER, J. *Čína na přelomu století*. 1.vyd. Praha: Jiří Buchal – BB art, 2002. 393 s. ISBN 80-7257-729-8.

CIHELKOVÁ, E. et al., *Světová ekonomika: regiony a integrace*, 1. vyd. Praha : Grada, 2002. 244 s. ISBN 80-247-0193-6.

Čína. 1. vyd. Praha: Futura, 2000. 86 s. ISBN 80-85523-70-1.

EMMOT, B. *Rivals How the Power Struggle Between China, India and Japan will Shape Our Next Decade*. 1st ed. London: Penguin Books, 2008. 352 s. ISBN 978-1-846-14009-9.

FILIPSKÝ, J. *Indie. Stručná historie států*. 1. vyd. Praha: Libri, 2003. 200 s. ISBN 978-80-7277-381-7.

FISHMAN, T. C. *China, Inc. Jak Čína drtí Ameriku a svět*. 1. vyd. Praha: Alfa Publishing, 2006. 280 s. ISBN 80-86851-44-3.

HELÍSEK, M. *Makroekonomie základní kurz*. 2. vyd. Slaný: Melandrium, 2002. 326 s. ISBN 80-86175-25-1

HOLMAN, R. *Ekonomie*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005. 736 s. ISBN 80-7179-891-6.

China Business. 1. vyd. Praha: Velvyslanectví Čínské lidové republiky v České republice, 2005. 143 s.

Indie dynamická demokracie. External Publicity Division Ministry of External Affairs Government of India.

KRAFT, J.; FÁREK, J. *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*. 2. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008. 252 s. ISBN 978-80-7372-413-9.

KRÁSA, M., MARKOVÁ, D., ZBAVITEL, D. *Indie a Indové. Od dávnověku k dnešku*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 1997. 469 s. ISBN 80-7021-216-0.

KUNEŠOVÁ, H.; CIHELKOVÁ, E. a kol. *Světová ekonomika, nové jevy a perspektivy*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 319 s. ISBN 80-7179-455-4.

Moderní Čína. Kompletní průvodce novým světovým ekonomickým gigantem. 1. vyd. Brno: Jota, 2009. 340 s. ISBN 978-80-7217-681-6.

NĚMEC, P. *Indie jako výzva a jako partner*. 1.vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze: Nakladatelství Oeconomica, 2007. 138 s. ISBN 978-80-245-1229-7.

OBUCHOVÁ, L. *Číňané 21. století. Dějiny-tradice-obchod*. 1. vyd. Praha: Academia, 1999. 287 s. ISBN 80-200-0641-9.

PEARCE, D. W. a kol. *Macmillanův slovník moderní ekonomie*. 2. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995. 549 s. ISBN 80-85605-42-2.

Průvodce ekonomickými ukazateli. Jak porozumět ekonomii. 1. vyd. Praha: Scientia, 2002. 247 s. ISBN 80-7183-278-2.

ŽÍDEK, L. *Dějiny světového hospodářství*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 397 s. ISBN 978-80-7380-184-7.

Články z novin, časopisů a internetu

A bumpier but freer road. *The Economist*. 2010, č. 6, s. 68. ISSN 0013-0613.

A New World Economy. *BusinessWeek* [online]. 2005 [cit. 2011-02-16].

Dostupné z www:

<http://www.businessweek.com/magazine/content/05_34/b3948401.html>.

Čína poprvé zavádí daň z nemovitosti, aby zbrzdila inflaci. *Hospodářské noviny* [online]. 2011 [cit. 2010-02-05]. Dostupné z www:

<<http://finweb.ihned.cz/c1-49649380-cina-poprve-zavadi-dan-z-nemovitosti-aby-zbrzdila-inflaci>>. ISSN 1213-7693.

Čínská politika jednoho dítěte končí, Šanghaj se bojí stárnutí populace. *Lidové noviny* [online]. [cit. 2011-02-26]. Dostupné z www:

<http://www.lidovky.cz/cinska-politika-jednoho-ditete-konci-sanghaj-se-boji-starnuti-populace-1m6-/ln_zahranici.asp?c=A090724_101700_ln_zahranici_glu>. ISSN 11213-1385.

HÝL, P., Z. „vyrobena v Číně“ bude „navrženo v Číně“. *Ekonom* [online]. 2011, č.12 [cit. 2011-03-28]. Dostupné z www:

<<http://ekonom.ihned.cz/c1-51195520-z-vyrobena-v-cine-bude-navrzeno-v-cine>>. ISSN 1210-0714.

Inflace v Číně vzrostla na 5,1 proc., maximum za 28 měsíců. *Finanční noviny* [online]. 2010 [cit. 2010-02-01]. Dostupné z www: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/inflace-v-cine-vzrostla-na-5-1-proc-maximum-za-28-mesicu/568574&id_seznam=376>.

LAVIČKA, V., Největším trhem Škody je poprvé Čína. *Hospodářské noviny* [online]. 2010, č. 151 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z www: <<http://hn.ihned.cz/c1-45330070-nejvetsim-trhem-skody-je-poprve-cina>>. ISSN 1213-7693.

MARSCH, P. Čína přerušila 110 let trvající nadvládu USA. *Hospodářské noviny*. 2011, č. 052, s.17. ISSN 1213-7693.

SPĚVÁČEK, V., Obtížná rekonvalescence světové ekonomiky. *Ekonomické listy* [online]. 2010, č. 02, s. 3-16, [cit. 2010-02-10]. Dostupné z www: <http://www.vsem.cz/data/data/cessoubory/ekonomicke_listy/gf_Ekonomicke%20listy_0610.pdf>. ISSN 1804-4166.

SŮRA, J. Čína zvedá Škodě odbyt, zisky tam však klesají. *Mladá fronta Dnes*. 2011, roč. XXII, č. 60, s. C4. ISSN 1210-1168.

Svět se bojí čínské inflace. *Ekonom* 2011, č. 2, s. 40. ISSN 1210-0714.

ŠITNER, R. Škoda jde do boje s Korejci silnější. *Hospodářské noviny*. 2011. č. 052, s. 13. ISSN 1213-7693.

The tiger in front. *The Economist* [online]. 2005, č. 10 [cit. 2011-02-24]. Dostupný z www: <http://www.economist.com/node/3689214?story_id=E1_PGRJNTQ>. ISSN 0013-0613.

WOLF, M. Jak by měla Čína vládnout světu. *Hospodářské noviny*. 2011, č. 059, s. 21. ISSN 1213-7693.

ZEMÁNEK, J., Čínské hospodářství [online]. Euroekonom.cz, 2004 [cit. 2010-09-09]. Dostupné z www: <<http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-cina>>.

ZEMÁNEK, J., Čína – od roku 2011 opět symbolický Střed světa [online]. Euroekonom.cz, 2006 [cit. 2011-03-09]. Dostupné z www: <<http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-cina06>>.

ZEMÁNEK, J., Indie – rozvojová země s obrovským hospodářským potenciálem [online]. Euroekonom.cz, 2006 [cit. 2010-09-09]. Dostupné z www: <<http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-indie>>.

Ostatní internetové zdroje

Corruptions Perceptions Index 2010 Results. [online]. Berlin: Transparency International, 2010 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z www:
<http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/results>.

Čína: Ekonomická charakteristika země [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2010-02-06]. Dostupné z www:
<http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>.

Čína. [online]. Geografický portál zemepis.com [cit. 2010-12-22]. Dostupné z www:
<<http://www.zemepis.com/Cina.php>>.

Čína: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-03-13]. Dostupné z www:
<http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.html>.

Čína: zahraniční obchod země [online]. Oficiální portál pro podnikání a export [cit. 2010-11-10]. Dostupné z www:
<<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/cina-zahranicni-obchod-zeme/6/1000539/>>.

Čína: Zahraniční obchod země [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-02-16]. Dostupné z www:
<http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html>.

Dominium. In ABZ slovník cizích slov [online]. [cit. 2010-12-06]. Dostupné z www:
<<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/dominium>>.

Human Development Raport [online]. 2009 [cit. 2011-02-01]. Dostupné z www:
<http://hdr.undp.org/en/media/HDR_2010_EN_Complete.pdf>.

China [online]. UNdata World of Information [cit. 2011-02-22]. Dostupné z www:
<<http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=China#Trade>>.

India [online]. UNdata World of Information [cit. 2011-02-22]. Dostupné z www:
<<http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=India#Social>>.

Indie [online]. Geografický portál zemepis.com [cit. 2010-12-22]. Dostupné z www:
<<http://www.zemepis.com/Indie.php>>.

Indie: Ekonomická charakteristika země [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2010-02-16]. Dostupné z www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html>.

Indie: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-03-13]. Dostupné z www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.html>.

Indie: Zahraniční obchod země [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2011-02-16]. Dostupné z www: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html>.

Laborsta [online]. Geneva: International Labour Organization [cit. 2011-02-20]. Dostupné z www: <<http://laborsta.ilo.org/STP/guest>>.

Míra nezaměstnanosti Indie [online]. Euroekonom.cz [cit. 2010-03-16]. Dostupné z www: <<http://www.euroekonom.com/graphs-data.php?type=unemployment-india&lang=cz>>.

MUSIL, P., Srovnání regionálních rozdílů Číny a Indie ve 2. polovině 20. století. [bakalářská práce]. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta, 2006. Dostupné z www: <<http://lib.natur.cuni.cz/BIBLIO/vskp/download.php%3Fpublished%3Dbakalarska-prace-74390682-srovnani-cina-indie-finalni.pdf>>.

PICKOVÁ, Z., Geografická analýza výsledků parlamentních voleb v Indii v roce 2009. [bakalářská práce]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci – Přírodovědecká fakulta, 2010. Dostupné z www: <http://geography.upol.cz/soubory/studium/bp/2010-geo/2010_Pickova.pdf>.

Report for Selected Countries and Subjects. [online]. Washington: International Monetary Fund [cit. 2011-02-03]. Dostupné z www: <<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/02/weodata/weorept.aspx?sy=2005&ey=2010&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=924%2C534&s=PCPI%2CPCPIPCH%2CPCPIE%2CPCPIEPCH&grp=0&a=&pr1.x=37&pr1.y=10>>.

South Asia: India [online]. *CIA - The World Factbook* [cit. 2011-02-16]. Dostupné z www: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>>.

Světová ekonomika [online]. Euroekonom.cz [cit. 2010-02-18]. Dostupné z www:
<<http://www.euroekonom.cz/ekonomika-svet.php>>.

Statistické komuniké z Čínské lidové republiky na rok 2008 [online]. Peking: Čínský statistický úřad [cit. 2011-03-16]. Dostupné z www:
<http://www.stats.gov.cn/english/newsandcomingevents/t20090226_402540784.htm>.

Statistické komuniké z Čínské lidové republiky na rok 2010 [online]. Peking: Čínský statistický úřad [cit. 2011-03-16]. Dostupné z www:
<http://www.stats.gov.cn/english/newsandcomingevents/t20110228_402705764.htm>.

Výběr ETF podle regionů. [online]. Finance Zlín: obchodník s cennými papíry [cit. 2011-03-18]. Dostupné z www:
<http://www.financezlin.cz/upload.cs/a/afbe3dc4_0_etf_2._dil.pdf>.